Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной ... 21-һээ гарана. | № 95 (18418) | 1990 оной апрелиин 24, вторник | Сэн 3 мүн.

ИЛАЛТЫН 45 ЖЭЛЭЙ ОЙДО

Апрелиин 14-дэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнда совет арадай туйлаһан Илалтын 45 жэлэй ойе һайндэрлэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» тогтоол баталан абаба. Энэ ойдо бэлэдхэл болон тэрэниие һайндэрлэлгэ ороноие али бүхы талаарнь һэльбэдхэлгын, хубилган шэнэдхэлгын зорилгонуудые бэелүүлгын тэмдэг доро үнгэргэгдэнэ.

Союзна болон автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүд, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай ветеранууд, Эсэгэ ороной түлөө байлдаануудта унаһан сэрэгшэдэй түрэлхид, тэдэнэй эхэнэрнүүд, дайнай үедэ бэеэ гамнангүй ара талада хүдэлһэн ажалшад—Илалтые шэрээлсэһэн бүхы хүнүүд тухай анхарал оролдолгоёо шангадхаха уялгатай.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнай хүшөөнүүдые, аха дүүгэй хамтын булашануудые, манай Эсэгэ ороной эрхэ сүлөө болон бэеэ даанхай байдалай түлөө байлдаануудта унаһан совет сэрэгшэдэй, партизануудай, нюуса хүдэлмэри ябуулагшадай бусад хүүрнүүдые һэргээн гуримшуулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха, Дурасхаалай бүхэсоюзна дэбтэрые байгуулха талаар хүдэлмэриие хаа хаанагүй эдэбхижүүлхэ гэжэ тогтоолоор хараалагдаа.

СССР-эй Министрнүүдэй Совет Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнда хабаадагшадые болон инвалидуудые пенсеэр хангалга һайжаруулха тухай шиидхэбэри абаа. Эрхэтэдые пенсеэр хангалга тухай СССР-эй шэнэ хуулиин хүсэндөө оротор, дайнда хабаадагшадта тогтоогдоһон бүхы түхэлэй пенсинүүд мүнөө хүсэндөө байһан дээдэ захын хэмжээнүүдээр хизаарлагдангүйгөөр, наһаараа гүйсэһэн ушараар абадаг эгээл бага пенсиин 25 процент болохо хэмжээгээр дээшэлүүлэгдэхэ (тус тогтоолоор ондоо гуримай хараалагдаагүй юм һаа).

Эды хэмжээнэй эгээл бага пенсинүүд тогтоогдоно гэбэл:

болзорто албанай рядовой бүридэлэй сэрэгэй алба хаагшадай дундахи дайнай инвалидуудта: I болон II группын инвалидуудта —«Хүн зониие пенсеэр тэдхэлгые, социальна хангалгые һайжаруулха хойшолуулашагүй хэмжээнүүд тухай» СССР-эй Хууляар хараалагдаһан, наһаа гүйсэһэн ушараар абадаг эгээл бага хэмжээнэй пенсиин 150 процент, III группын инвалидуудта—иимэл пенсиин 75 процент;

болзорто албанай сержантнуудай, старшинануудай, ефрейторнүүдэй болон ахалагша матросуудай дундахи дайнай инвалидуудта — болзорто албанай рядовой бүридэлэй сэрэгэй алба хаагшадай дундахи инвалидуудта хараалагдаһан эгээл бага хэмжээнэй 110 процент, болзорһоо гадуур албанай прапорщигуудай, мичманүүдэй болон сэрэгэй алба хаагшадай дундахи дайнай инвалидуудта—120 процент, офицерскэ бүридэлэй болон дотоодын хэрэгүүдэй органуудай захирдаг бүридэлэй (доодо шатынхиһаа гадна) албатадай дундахи дайнай инвалидуудта—130 процент;

Инвалид болоһон ушараар пенси абадаг Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудта, хэрбээ тус тогтоолоор пенсиень бүри ехээр дээшэлүүлхэ эрхэ тэдээндэ олгогдоогүй һаа, тэдэ пенсинүүдынь һарын 20 түхэригөөр дээшэлүүлэгдэхэ.

Дайнай инвалидуудта тогтоогдоһон, наһаа гүйсэһэн болон болзорто сагаа дүүргэһэн ушараар абадаг пенсинүүд (СССР-эй Обороной министерствээр, СССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствээр, СССР-эй Гүрэнэй аюулгүйе сахилгын комитедээр тогтоогдоһон) тус тус группын инвалид болоһон ушараар абадаг пенсиин хэмжээгээр нэмээгдэхэ, дайнай инвалидуудай абадаг бусадшье түхэлэй пенсинүүд иимэл хэмжээгээр нэмээгдэхэ.

Дайнай 1-дэхи группын инвалидуудта инвалид болоһон ушараар абадаг пенсидэнь тэдэнэй хойноһоо харууһалгада түлэгдэдэг нэмэлтын хэмжээн һарын 70 түхэриг хүрэтэр нэмээгдэнэ. Туһаламжагүй байжа шадахагүй ганса бэе II группын дайнай инвалидуудай хойноһоо харууһалгада түлэгдэдэг нэмэлтэ мүн лэ эды шэнээнээр дээшэлүүлэгдэхэ; хүдэлдэг пенсионернүүдтэ — дайнда хабаадагшадта пенсинүүдынь, хүдэлмэриинь газарһаа дулдыдангүйгөөр, абадаг салин хүлһыень хараада абалсангүйгөөр, дүүрэн хэмжээгээр түлэгдэхэ.

1990 оной июлиин 1-һээ Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудта тэрэнэй хүсэлэнгөөр санатори гү, али амаралтын байшан ошохо путевкын орондо хоёр жэлдэ нэгэ дахин мүнгэн түлбэри үгтэдэг: I болон II группын дайнай инвалидуудта 100 түхэриг, III группын дайнай инвалидуудта —80 түхэриг. 1989—1990 онуудай түлөө мүнгэн түлбэри 1990 ондо үгтэхэ юм.

Энэл ондо Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадые хангахын тула 50 мянган хүнгэн автомобиль, тэрэ тоодо «Запорожец» түхэлэй автомобиль миинтээр абаха эрхэтэй дайнай инвалидуудта 32 мянган автомобиль үгтэхэ. Миинтээр иимэ автомобиль абаха эрхэ хараа муутай болоһон гү, али хоёр гаргүй болоһон I группын Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнай инвалидуудта олгогдодог. Жэл бүри үгтэдэг хүнгэн автомобильнуудай хэмжээн соо дайнай инвалидуудай хүсэлэнгөөр, тэдээндэ миинтээр үгтэхэ ёһотой «Запорожец» автомобилиин үнэ сэнгые оруулалсан, ондоо түхэлэй автомобильнуудые худалдаха эрхэ союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ олгогдобо.

Байгша оной июлиин 1-һээ правительствын тогтоолоор Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнда хабаадагшадта миинтээр ябаха эрхэ олгогдоо гэбэл—хото шадарай түмэр замай болон уһанай транспортаар, харин I группын дайнай инвалидые үдэшэлсэдэг хүндэ —хотын пассажирска транспортын бүхы зүйлнүүдээр (таксиһаа гадна) болон хүдөө нютагуудта—ажаһуудаг захиргаанай районой хэмжээн соо ниитын хэрэгсэлэй автомобильна транспортаар (таксиһаа гадна).

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнда хабаадагшадта тэдэнэй хүсэлэнгөөр хоёр жэлдэ нэгэ дахин миинтээр (хоёр тээшээ) түмэр замай транспортаар, мүн түмэр замаар ябаха арга байбашье, уһанай, агаарай гү, али хотонууд хоорондын автомобильна транспортаар гү, али транспортын эдэл зүйлнүүдээр жэлдэ нэгэ дахин (хоёр тээшээ) 50 процент хүнгэлэлтэтэйгөөр ябахые зүбшөөхэ.

1943 оной январиин 18-һаа 1944 оной январиин 27 болотор Ленинградай предприяти, эмхи зургаануудта хүдэлһэн ба «Ленинград хамгаалһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан эрхэтэдтэ байгша оной июлиин 1-һээ «Ленинградай бүһэлэлтын үедэ хотын предприяти, эмхи зургаануудта хүдэлһэн ба «Ленинград хамгаалһанай түлөө» медаляар шагнагдаһан эрхэтэдтэ Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуу Эхэ дайнда хабаадагшадта тогтоогдоһон хүнгэлэлтэнүүдые олгохо тухай» КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй 1985 оной майн 14-нэй 416-дахи тогтоолоор хараалагдаһан хүнгэлэлтэнүүдые олгохо.

Союзна болон автономито республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, арадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта дайнай ба ажалай ветерануудай соведүүдэй, предприяти, эмхи зургаануудай ажалша соведүүдэй хабаадалгатайгаар дайнда хабаадагшадай, унаһан сэрэгшэдэй бүлэнүүдэй, ара талын ажалшадай һуудал байдалые һайжаруулха талаар нэмэлтэ хэмжээнүүдые абаха гэжэ дурадхагдаа. Тус тус газарта байдаг мүнгэн зөөриие хэрэглэжэ, эдэ бүлэг эрхэтэдтэ бүхы янзын гүрэнэй пенсинүүдтэ нэмэлтэ түлэхэ, ондоошье материальна туһаламжа үзүүлхэ: медицинскэ хангалгын, гэр байрын коммунальна аша туһануудай түлөө түлбэриин, ниитын транспортаар ябалгын талаар хүнгэлэлтэнүүдые тогтоохо, түлишын, ветерануудта хэрэгтэй промышленна эд хэрэгсэлнүүдэй, соёл-гэгээрэлэй болон театрай, зүжэг нааданай эмхи зургаануудта орохо биледүүдэй үнэ сэнгые зарим хубяарнь гү, али гүйсэд түлэхэ, тэдэнэй мэдэлдэ ородог спортын-элүүржүүлгын комплекснүүдые, амаралтын байшангуудые, пансионадуудые, санаторинуудые хэрэглэхэдэнь, хүнгэлэлтэнүүдые олгохо, ветерануудта социальна туһаламжа үзүүлхэ олон ондоо зүйлнүүдые хүгжөөхэ гэжэ зууршалагдаба.

Коммунальна байрануудта ажаһуудаг дайнда хабаадаһан ганса бэе хүнүүдые 1990—1992 онуудай туршада түгэс түхеэрэлгэтэй амяараа байраар хангаха талаар хэмжээнүүдые абаха гэжэ СССР-эй правительство союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдые уялгалаа.

Дайнай ветерануудай аргалуулдаг, баригдажа байһан госпитальнуудые тогтоогдоһон болзортонь ашаглаха, тэдэнэй материально-техническэ үндэһэ һуурииие мүнөө үеын хэмжээндэ хүргэжэ, эгээл шэнэ медицинскэ оньһон түхеэрэлгэ, аппаратураар хангаха гэжэ СССР-эй Элүүрые хамгаалгын министерствэдэ, СССР-эй Госстройдо, СССР-эй Госпланда, СССР-эй Госснабта, Союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ даалгагдаа.

1990 оной ЛЕНИНСКЭ ШАНГУУД

1990 оной Ленинскэ шангуудые олгохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Эрдэм, техникын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй дурадхалые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет дэмжэбэ.

Шангууд олгогдоо гэбэл:

Коптюг Валентин Афанасьевичта — академик, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Новосибирскын Органическа химиин институдай директор, **Бархаш** Владимир Александровичта — химиин эрдэмэй доктор, ахамад эрдэмтэ хүдэлмэрилэгшэ, **Штейнгарц** Виталий Давидовичта, **Шубин** Вячеслав Геннадьевичта — химиин эрдэмэй докторнууд, лабораторинуудые даагшанар, тус институдай хүдэлмэрилэгшэд — карбокатионуудай байгууламжые, реакцида орохо арга шадабариие гүнзэгыгөөр шэнжэлһэнэй түлөө;

Кнорре Дмитрий Георгиевичто — академик, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Новосибирскын Биоорганическа химиин институдай директор, **Гринева** Нина Ивановнада — химиин эрдэмэй доктор, Туршалгын гематологиин эрдэм-шэнжэлэлгын институдай ба Бүхэсоюзна гематологиин эрдэмэй түбэй биотехнологиин лабораториие хүтэлбэрилэгшэ, **Салганик** Рудольф Иосифовичто — СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Цитологиин ба генетикын институдай директорэй орлогшо, **Шабарова** Зоя Алексеевнада — химиин эрдэмэй доктор, Москвагай гүрэнэй М. В. Ломоносовой нэрэмжэтэ университедэй профессор — генетикын байгууламжые һайжаруулгын үндэһэ һууринуудые байгуулһанай түлөө;

Пугачев Владимир Семеновичто — академик, СССР-эй Наукануудай академиин Мэдээсэлэй асуудалнуудай институдай дирекциин дэргэдэхи советник — хүтэлбэрилгын хэрэгүүдэй статистикын теориин талаар ажал ябуулһанайнь түлөө.

* * *

1990 оной Ленинскэ шангуудые олгохо тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Литература, искусство болон архитектурын талаар Ленинскэ болон СССР-эй Гүрэнэй шангуудые олгохо комитедэй дурадхалые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет дэмжэбэ.

Шангууд олгогдоо гэбэл:

Кулиев Кайсын Шуваевичта — Кабардино-Балкарай арадай поэт (наһа бараһанайнь һүүлээр)— олонациональна совет литературада элитэ ехэ хубитаяа оруулһанайнь, социалис обществын оюун ухаан бодолой ажабайдалда арадай ёһо заншалнуудые уран һайханай талаар өөрсэ янзаар харуулһанайнь, хүгжөөһэнэйнь түлөө;

Тарковский Андрей Арсеньевичтэ — РСФСР-эй арадай артист, режиссер (наһа бараһанайнь һүүлээр)— киноискусство хүгжөөлгэдэ элитэ ехэ хубитаяа оруулһанайнь, ниитэ хүн түрэлтэнэй үнэтэ шухаг баялигуудые, энэрхы сэдьхэлэй ёһо гуримуудые хүгжөөн батадхаха арга олгоһон шэнэ түхэлэй зохёолнуудайнь түлөө.

КПЛ-эй (КПСС) СЪЕЗД

ВИЛЬНЮС. (ТАСС). Апрелиин 21-нэй үдэшэ орой дүүрэһэн КПЛ-эй (КПСС-эй платформо дээрэ) съезд партиин нэрые һэлгэбэ. Мүнөө тэрэ КПЛ (КПСС) гэжэ нэрлэгдэнэ. 1918 ондо байгуулагдаһан Литвагай Компартиин уг залгамжалагша болохо КПЛ (КПСС) марксистско-ленинскэ суртал һургаалнуудта үнэн сэхэ байгаа гэжэ тоолон, хуралдаанда хабаадагшад иимэ шиидхэбэри абаа.

Съездын дүүрэһэнэй һүүлээр КПЛ-эй (КПСС) ЦК-гай пленум болобо. Шиидхэхы дуугай эрхэтэй делегадуудай пленумдэ хабаадахадань, ЦК-гай бюро һунгагдаһан байгаа. 63 наһатай түүхэшэн М. Бурокявичюс Литвагай Коммунис партиин (КПСС) ЦК-гай нэгэдэхи секретарь болоо.

— Литва СССР-һээ гараха эрхэтэй, гэбэшье энэ ушар имагтал хуулиин үндэһөөр, хуулита замаар бэелүүлэгдэхэ зэргэтэй,— гэжэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь А. Н. Гиренко Литвагай Компартиин (КПСС) съездын түрүүшын шатын дүнгүүдээр үнгэргэгдэһэн пресс-конференци дээрэ үгэ хэлэхэдээ мэдүүлбэ. Литвагай коммунистнуудай өөһэдынгөө тодорхойлолго съезд дээрэ дүүрэбэ гэжэ А. Н. Гиренко тэмдэглээ. КПСС-эй ЦК бусад партинуудтал адли, бэеэ дааһан КПЛ-тэй харилсаа холбоо тогтоохо хараатай гэжэ КПСС-эй ЦК-гай секретарь мүн лэ мэдүүлбэ. Гэбэшье тэрэнэй түлөөлэгшэдэй КПСС-эй XXVIII съездэ хабаадаха тухай асуудал үшөөл эсэслэн шиидхэгдээгүй байһаар.

РОССИН КОМПАРТИИН ҮҮСХЭЛЭЙ СЪЕЗД

ЛЕНИНГРАД. (ТАСС). Апрелиин 22-то Нева мүрэнэй эрье дээрэхи хотодо дүүрэһэн РКП-гэй үүсхэлэй съездэ хабаадагшад КПСС-эй бүридэлдэ Россин Коммунис партиин байгуулагдаһан тухай мэдүүлээ. РСФСР-эй 40 гаран областиин, мүн 7 автономито республикын, 5 хизаарай 615 түлөөлэгшэд энэ хуралдаанда хабаадаба. Украинын, Молдавиин, Литвагай, Эстониин түлөөлэгшэд съездын айлшадай дунда байба.

РСФСР-эй Коммунис партиин эмхиие эмхидхэн бүридүүлгые түгэсхэхын тула үүсхэлэй съезд КПСС-эй бүридэлдэ ородог РКП-гэй съездые 1990 оной июниин 19-дэ үнгэргэхэ дурадхал оруулаа. Тэрээндэ бэлэдхын тула үүсхэлэй съездын хоёрдохи шатые 1990 оной июниин 9—10-да Ленинград хотодо үнгэргэхөөр шиидхэгдэбэ.

Апрелиин 22-то съездэ хабаадагшад Коммунис партиие байгуулагша В. И. Ленинэй дурасхаалые ёһолон хүндэлжэ, Смольнодохи хүшөөгэй дэргэдэ баглаа сэсэгүүдые табиба.

О. Ф. Малофеева Гусиноозёрскын хэлхээ холбооной узелда телеграфистаар 15 жэлэй туршада хүдэлжэ байна. Улаан-Үдын главпочтамтын, дэргэдэ телеграфистнуудай курса дүүргээд, эндэ хүдэлхэеэ эльгээгдэһэн намтартай. Олон жэлэй туршада ажаллажа, баян дүршэл шадабаритай болоһон О. Ф. Малофеева узелай түрүү хүдэлмэрилэгшэдэй тоодо оронхой. Тэрэ коммунис ажалай ударник юм. Тэрэнэй хүдэлдэг бригадада 14 хүн тоологдоно. Эдэ хэд бэ гэбэл, кассын операторнууд, телеграфистканууд, телеграмма тараагшад болоно. Үнинэй хэлхээ холбоошон Т. В. Кучеренко тус бригадые олон жэлэй туршада хүтэлбэридэг юм. Тэдэнэр бригадна подрядай гуримаар ажаллана. И. Абдулаева, Ж. Кузьмина, И. Разуваева А. Кузнецова, Р. Арсентьева болон бусад даабарияа амжалтатай дүүргэжэ, социалис мүрысөөндэ шалгаржа гараһан байна. Коммунис субботнигой үдэр ажалладаг газартаа хүдэлжэ, хэлхээ холбооной хангалга хүн зондо үзүүлээ. Тиигэжэ олоһон мүнгэ зөөриеэ табан жэлэй жасада дамжуулаа.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: О. Ф. Малофеева.

В. ГАРМАЕВАЙ фототекст.

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ ажалай үдэр

УЛААН ТУГАА АЛДАНАГҮЙ

«ЗапБАМстроймеханизация» трестын оньһожоруулагдамал 142-дохи колоннын хүдэлмэришэд Лена мүрэнэй эрьеһээ Витимэй эрье хүрэтэр 329 километр түмэр харгы, 236 километр авто-харгы бариһан, 1974 онһоо хойшо 22 миллион кубометр хайр шорой, бутаргагдаһан шулуу зөөһэн байха юм. Мүнөө Таксимо—Бодайбо гэһэн участогта авто-харгы барилсажа, үдэр бүриингөө даабари үлүүлэн дүүргэхын тула оролдосотойгоор ажаллана.

Үнинэй бэрхэ хүдэлмэришэд, экскаваторай машинист Ю. И. Никифоров, жолоошод Н. П. Желязко, А. Ф. Серов болон бусад үндэр бүтээсэтэ ажалаараа бэшэнэйнгээ дундаһаа шалгарна. Тус колоннын хүдэлмэришэд байгша оной түрүүшын кварталай даабариһаа гадуур 300 мянган түхэригэй барилга-хабсаралгын хүдэлмэри хэжэ, социалис мүрысөөндэ эрхимлэбэ.

— Үнгэрһэн жэлдэ КПСС-эй Северобайкальскын горкомой дамжуулгын Улаан туг алдангүй абажа гараа һэмди: Байгша ондо энэ Улаан тугаа алдангүй абажа гараха зорилготойбди,— гэжэ оньһожоруулагдамал 142-дохи колоннын начальник М. И. Боднар хэлэнэ. Тус колоннын хүдэлмэришэд арбан хоёрдохи табан жэлэй даабари болзорһоонь урид дүүргэхын тула яһала оролдожо байна.

А. КРИВОЙ,
хүдөө бэшэгшэ.

АРГАТЫНХИД АМЖАЛТАТАЙ

Үнгэрһэншье жэлдэ, байгшашье ондо Аргатын совхоз мал ажалай продукци үйлэдбэрилхэ талаар яһала амжалтатай хүдэлжэ ябана. Эндэхи малшад үбэлэй, хабарай һаранuудай туршада үбһэ тэжээлээр оройдоошье ядалдангүй, даалгагдаһан адууһа малайнгаа ашаг шэмыень эрид нэмээжэ шадаһан байна. Валова олзо оршоһоо салин түлбэреэ абадаг болоходоо, хүн гэшэ ажалдаа тад ондоогоор хандана.

Ниитын малай үбэлжэлгын һүүлшынгээ шатада хэды оробошье һаань, Аргатын мал ажал эрхилэгшэд байгша оной түрүүшын гурбан һарын хугасаа соо яһала амжалтатай хүдэлжэ гараа гэжэ онсолон тэмдэглэхээр. Тусхайлан хэлэбэл, эдэнэр гүрэндэ мяха худалдаха нэгэдэхи кварталайнгаа даабариие 132 процент дүүргэһэн байна. Энэнь нёдондонойхидо орходоо 202 центнерээр ехэ мяхан тушаагдаһан болоно.

Һүн гээшэ ходоодоо олзо оршо оруулдаг продукт һэмнай даа. Энэшье талаар эндэхи һаалишад нилээд оролдолго гаргаа. Тэдэнэр тоһоной заводто 2606 центнер һү тушаажа, гүрэнэйнгээ захилые 506 центнерээр үлүүлһэн байха юм.

М. ШАГДАРОВА.
Хурамхаан.

ХҮДЭЛХЭЛ ХЭРЭГТЭЙ

Хабарай наранай үдэр бүхэндэ улам шангаар шараха бүри тарявшад унтаха нойроо мартадаг, ерэхэ ургасын түлөө һанал бодолоо табидаг заншалтай гээшэ.

Жэшээлхэдэ, «Мир» колхозой хүдөө ажахын машина, техникэ хадагалдаг хашаа соо ажахын механизаторнууд эртэ үглөөнһөө үдэшын боро хараан болотор даалгагдаһан техникэеэ заһабарилна. Хабарай тарилгада эдэнэр бэлдэжэ үни дүүргэхэ аад, тракторнуудта, мүн бэшэшье хүдөө ажахын машинануудта хэрэгтэй запчастьнуудай дутаалдаһан дээрэһээнь энэ шухала кампанияа нэгэ бага хойшолуулан алдаа. Мүнөө заһабарилгада МТЗ-82 түхэлэй хоёр трактор, Т-150 түхэлэй нэгэ трактор табигданхай байна. Манай колхоз машина, трактор заһабарилха өөһэдын мастерскойгүй дээрэһээ тракторнуудаа районойнгоо техническэ-заһабарилгын предприятида абаашаха баатай болоно. Энэ предприятида заһабарилга хэхэдээ, бидэ айхабтар ехэ мүнгэн зөөриеэ үлүүдэ гаргашалнабди.

Галбайн отделениин тракторна бригада 16 плугтай юм. Тэдэнэй юһэниинь мүнөө бэлэн болгогдонхой, харин долоон плугтань бэшмагууд дуталдана. Культиваторнуудтаа лапануудые олоногүйбди. Тарилгаяа сагсоонь үнгэргэхын тула колхоздомнай КПЭ-3,8 түхэлэй дүрбэн культиватор тон хэрэгтэй болонхой. Эдэ гуйлтадамнай, дутуу дундадамнай районой АПО, республикын Госагропром анхаралаа хандуулха бээзэ гэжэ найданабди.

Һүүлэй үедэ хүдөө ажахые һэргээхэ талаар олон тоото уряанууд, тогтоолнууд абтадаг, зорилгонууд хараалагдадаг болонхой гээшэ ааб даа. Теэд саарһан дээрэхи эдэ үүсхэлһээ хүдөөгэй зоной ажаһуудал, ажал ябуулга оройдоошье һайжэрнагүй ха юм. Саг ошохо бүри промышленна продукци үнэтэй болоно, колхоз, совхоздо тэдэнь ехэл шухаг сэнтэйгээр худалдагдана. Харин манай үйлэдбэридэг һү, мяханай, талхa тарянай үнэ сэн дандаа нэмэгдэнэгүй бэшэ аал? Хото хүдөө хоёрой хоорондохи тэнсүү харилсаае адли болгохо хэрэгтэй. Мүнөөдэрэй байдалаар экономическа һулашаг ажахынууд саашадаа үгырһэн зандаа. Харин баян ажахынууд үшөөл баяжаха аргатай болонхой.

Манай колхоз гүрэндэ тон ехэ үри зээлитэй гээшэ. Шэнэ колхоз боложо һалахадаа, бидэ материальна баазаяа шэнээр байгуулха гэжэ оролдонобди .Энэ талаар колхознигуудай урдаа табиһан зорилгоёо, тэрэ тоодо мяханайнгаа, тарянайнгаа, һүнэйнгээ түсэбые дүүргэхые ходоодоо оролдогшобди. Ажалай шэнэ онол аргануудые үргэнөөр хэрэглэгдэдэг болонхой. Маанар шэнги багахан ажахынуудай хүл дээрээ лаб гаратар гүрэн гуһалха ёһотой гэжэ һананаб. Тиигээ хадань манай зүгһөө хүдөө ажахын продукци алишье сагта элбэгээр үйлэдбэрилэгдэхэ, гүрэн түрэдөө һайн шанартай мяхан, һүн, ороохо таряан, ноохон тушаагдаха байха гэжэ найдуулнаб. Гансал хүдэлхэл хэрэгтэй болоно бшуу.

В. МИТРИКОВ,
Түнхэнэй районой «Мир» колхозой Галбайн отделениие эрхилэгшэ.

...ПСС-эй ЦК-гай ...олитбюродо

...ЦК-гай гэшүүдтэй, партийна комитедүүдтэй зүб... һүүлээр партиин XXVIII съездэ бэлдэхэ та... Центральна Комитедэй комисси байгуулагдаа. ...һунгагдадаг органуудай зарим гэшүүд, КПСС-... СССР-эй арадай депутадууд, союзна рес... Компартинуудай ЦК-нуудай нэгэдэхи секре... партиин зарим крайкомуудай, обкомуудай нэ...секретарьнар комиссиин бүридэлдэ ороно. Партиин ... райкомуудай, партийна эхин организацинуудай ...секретарьнар, общество шэнжэлдэг эрдэмтэд ко...нууд юм.

...XXVIII съездын делегадуудые тэрэнэй хүдэлмэри... хабаадуулһанай ашаар комиссиин бүридэл үр... юм гэжэ хараада абтана.

БЭЛЭДХЭЛЭЙ ...ИССИИН ЗАСЕДАНИ

...Арадай депута...дуудын съездэ бэл... депутадай комис...долоо шахуу хоно... Россин Соведүү... соо хүдэлбэ. Боло... хуралдаанай ажал ...гол шэглэлнүүдээр ...комисси эмхидхэгдэн ... Комиссинуудай ...хэһэн хэһэи ажал ...шиидхэбэ. Съездын ...заседанинуудые ...гуримай, хүтэлбэ...нүүдые бүридүүл... асуудалнууд тэ...анхаралда табигда... ямар асуудалнуудые хаража үзэхэ гээшэб, ямар асуудалнуудые хойшолуулжа болохоб гэжэ һанамжануудаа хэлэһэн байгаа. Нэмэлтэ асуудалнуудые съездын үзэмжэдэ табихые зарим депутадууд мүн лэ дурадхаба. Гэбэшье табигдаһан программые баталан абахаар шиидхэгдээ. Съезд бүхы арсалдаата асуудалнуудые эсэслэн шиидхэхэ юм. Мүнөө бэлдэгдэһэн материалнууд Россин Федерациин автономито республикануудай, хизаарнуудай ба областьнуудай депутадай корпусой түлөөлэгшэдэй зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ.

...юрэнхы сэгнэл...ээнэй хүдэлмэри ...байгаа гэжэ мэ... заседани дээрэ зүб... онсо анхарал хан... Түбхын түрүүлэн

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников заседаниие хүтэлөө.

(ТАСС).

...ССР-эй Верховно Соведэй гурбадахи сесси

...АЛАЙНЬ ЗЭРГЭЭР ...НСИ ОЛГОГДОНО ...ГЭЭШЭ ГҮ?

...алба хаагшадые ...хангаха тухай» СССР-... бэелүүлгэдэ хабаа... гаргашанууд жэл... миллиард түхэ... байна. Тэрэнэй про... хэлсэлгээр апре... СССР-эй Верховно ...палатануудай хамтын ...хүдэлмэри эхилбэ. ...ба социальна асуу... талаар СССР-эй гү...митедэй түрүүлэгшэ ...рбаков тэрээн дээрэ ... Дурадхагдаһан про... СССР-эй эрхэтэдые ...хангаха тухай» СССР-... проект дотор ха... бүхы гол ёһонууд, ...нууд хараада абта... гэжэ тэрэ ойл...ээдэ имагтал эдэ ... ами амяарнь ба... шухала гэжэ үгэ ...тэмдэглээ. Хэрбээ пен...гын хуули соо хү... болон алба хааг... ябуулгын хэмжээе ... ёһотой байгаа ...нь, прапорщигууд, ... болон офицернүүд...харахагүй байна.

...хүсэндөө оруу... сэрэгэй алба хааг... дотоодын хэрэгүүдэй ...хүтэлбэрилэгшэдые, ...дые, тэдэнэй гэр ... пенсеэр хангалгын ...зэргээр 15—20 ... харин дайнай ин... болон наһа бара...й алба хаагшадай ... пенсеэр хангалга ...центээр дээшэлүү...

...зарим тэды ажаг...хэбэ. Тусхайлбал, ..., бүхы наһан соо... хүдэлмэридэ хабаа... нүгөө талаһаа, жэ...ртоовигуудта, опер...ено тушаалтадта, ...гуур тамарагшадта ...гоор хандаха шу... хөөрэлдөөн болоо. ...майн 9 болотор ...хабаар дурадхагдана. ...Верховно Совет Хуу... журимүүдые түрүү...ээр һайшаагаад, за...нэй комиссинууд...ээдтэ даалгаба. Сэ...интернационалистнуу... талаар апре... байгуулагдаһан шэ... тэрэ тоодо ороно. ...тэрэнэй түрүүлэг...гдаа.

...эрхэтэдые пенсеэр ... Хуулиин проект тушаа халуун шанга хөөрэлдөөн болобо. Ажалайнь зэргээр пенсиин түлэгдэдэггүй байхада, пенсиин асуудалнуудые шиидхэхэ талаар ямар социальна үнэн зүб тухай хэлсэхэ юм?— гэжэ депутат Л. И. Суховай хэлэһэн үгэнүүдые зүбшөөнгүй байхын аргагүй.

Тамхи тарюшадай, үндэр хада уулануудта ажалладаг хонишодой, механизаторнуудай, автомобилистнүүдэй, авиадиспетчернүүдэй хүдэлмэриин тон хүшэр хүндэ эрхэ байдал проект соо хараада абтанагүй гэжэ хэлсэгдээ. Олохон депутадууд мэргэжэлнүүдэй тооие нэмээхээр бэлэн байба. Хүнгэлэлтэтэйгөөр пенси олгохо тухай хэлсэхэдээ, энэ тэрэ мэргэжэлнүүдэй хүшэр хүндэ байһые эрдэм ухаанда үндэһэлэн хаража үзэнгүй, нютагай онсо байдалые хараада абангүй, бэелүүлжэ яашье болохогүй гэһэн ажаглалта тон саг соогоо табигдаа гэжэ һанагдана.

Гэбэшье энэ асуудалаар хэгдэһэн үргэн ехэ экспертизэ бодото байдалые харуулжа шадаагүй гэжэ В. И. Щербаков мэдүүлээ. Хүнгэлэлтэтэйгөөр пенсеэр хангалгын списогүүдые үргэдхэхэ гэһэн һанал бодолые тэрэ дэмжэбэгүй. Тиигээд байгаа һаань, 9,5 бэшэ, харин 17 миллион хүн эдэ списогүүдтэ оруулагдахадаа болохо. Олохон ушарта хүнгэлэлтэнүүд правительствоор тодорхойлогдохо бэшэ, харин предприятинуудта хамтын ажалай хэлсээнүүдэй үндэһөөр бэелүүлэгдэхэ ёһотой гэжэ гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ тэмдэглээ.

Забһарлалгын һүүлээр улам үсөөн хүнүүдэй заседанида хабаадаһан дээрэһээ энэ хуулиин проект тушаа асуудалые эсэслэн шиидхэжэ шадабагүй.

Хоёр бүлэг депутадуудһаа ороһон бэшэгүүд болон эрилтэнүүд тухай заседани дээрэ түрүүлэгшээр һууһан А. И. Лукьянов мэдээсээ. Парламентаринарай һанамжын ёһоор, манай обществын хүгжэлтын түүхэ, Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй үүргэ «Огонек» журналда буруугаар харуулагдана, сэрэгэй алба хэлгые, дайнай ветерануудай нэрэ хүндые гутааһан материалнууд толилогдоно гэжэ тэдээн соо заагдана. Эдэ документнүүд парламентын зохихо комиссинуудта, комитедүүдтэ шэнжэлхыень дамжуулагдаһан байгаа.

(ТАСС).

СОНОСХОЛ

Апрелиин 26-да Политическэ гэгээрэлэй байшангай Ехэ зал соо буряад лекториин ээлжээтэ хэшээл үнгэргэгдэхэ.

«Буддын шажан тухай» лекци түүхын эрдэмэй доктор **Регби Ешиевич ПУБАЕВ** уншаха.

Лекци 18.00 сагта эхилхэ.

КПСС-эй ЦК-гай Платформын проектые зүбшэн хэлсэнэбди

СОЦИАЛИЗМ ТУХАЙ ҺАНАМЖАНУУД

«Социалис үзэл бодол ба революционно хубилган шэнэдхэлгэ» гэһэн М. С. Горбачевой статья социализмын мүнөө үеын байдалые һайнаар ойлгохо арга олгоно гэжэ хэлэхэ байнаб. «Бидэ ямар социализм байгуулхамнай гээшэб?» гэһэн асуудалаар ехэ арсалдаата хөөрэлдөөн болоно. Юундэб гэхэдэ, энэмнай тон шухала асуудал байна ха юм.

Мүнөө социализм байгуулгын замые хазагайруулһан, сухарилта хэһэн тухай, «гүрэнэй», «өөдэгүйхэн», «бюрократическа» социализм байгуулаабди гэхэ мэтээр хэлэхэ дуратайшуул олошоронхой. Эдэ бүхы юумэ шашахадаа, «ондо ондоо һанал бодолтой байха» ёһотойбди гэһэн ёһо гурим баримтална. Гэхэтэй хамта хубилган шэнэдхэлгын үедэ асуудалнууднай олдоһон харюунуудһаа олон гэжэ мэдэрхэ ёһотойбди.

Бидэ КПСС-эй XXVI съездын баталан абаһан Программа соо, мүн бусадшье документнүүд соо «хүгжэлтэ түгэс социализм» байгуулбабди гэжэ хэлэһэн байнабди. Эдэ үгэнүүднай альга ташалгаар угтагдаһан байгаа. Мүнөө хүгжэлтэ түгэс социализм тухай тиимэ батаар хэлэжэ шадахаяа болиһон түүхэшэд нилээд олон ааб даа. Ушар тиимэһээ КПСС-эй XXVIII съездэ бэлэдхэлэй үедэ эдэ бүхы асуудалнуудаар эрдэмэй теори зохёохо хэрэгтэй байгаа.

Марксын ба Ленинэй һургаал бидэндэ тус теориин үндэһэ һуури боложо үгэхэ ёһотой. Социализм байгуулгын, капитализмһаа социализмда дамжан оролгын үедэ энэ шатада түйлай олон янзын түхэл шэнжэ байхадаа болохо гэжэ В. И. Ленин заадаг һэмнай.

«Социализмые тодорхойлон харуулжа бидэ шадахагүйбди, гол түхэл шэнжэеэ хээээшье абахыень мэдэнэгүйбди. Манай бэелүүлжэ эхилһэн юумэмнай тодорхойлон харуулгын программа болоно...»— гэжэ В. И. Ленин РКП(б)-гэй VII съезд дээрэ хэлэһэн байдаг.

Социализм тухай Ленин бүхы һанал бодолоо хэлэжэ үрдеэ гү, али үгы гү? Социализм тухай һанал бодолоо дүүрэн гэжэ тоолоһон байгаа гү?

Эдэ асуудалнуудта нэгэ адлихан харюунуудые үгэдэг хүнүүд манай ороной түүхэдэ яһала бии байгаа. В. И. Ленинэй һургаалда үндэһэлэн, совнархозуудые бии болгоһон ябадал һайн һананабди. Ондоошье теори бэдэрээд, Ленинэй зохёолнууд соо олодог, тэрэнэй һургаалыень саашадань «хүгжөөдэг» түүхэшэд бии һэн.

Социализмын хүгжэлтын гол шэглэлнүүдые Ленин тодорхойлон хэлэдэг бэлэй. Совет гүрэнэй тогтон байгуулагдаһаар үнгэрһэн 70 гаран жэлнүүдэй туршада «социализм байгуулгын ленинскэ түсэбые» саашадань тодорхой теори болгохо хүн манай орон дотор олдоогүй гээшэ гү? Үнэн дээрээ В. И. Ленинэй наһа барааха үеэр социализм байгуулха тухай хүсэд теори үгы, харин түсэб байгаа бшуу. Гансал түүхын тодорхой үе сагта, эрхэ байдалда энэ теори бии болгогдохо ёһотой байгаа ха юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай эхилхэ үедэ манай орондо ямар социализм байгуулагдаһан байгаа гээшэб гэһэн асуудал гарана. Энэ асуудалда түүхэшэд-эрдэмтэд харюусана бэзэ. Гэбэшье капитализмһаа тад ондоо ниитын байгууламжа — социализм бии болгоод, фашизмые бута һамна со ёо гэхэдэмнай, альган дээрэ байһан юумэн шэнги эли.

Манай социалис гүрэн дэлхэй дээрэхи эгээл түрүүшын иимэ гүрэн байһан тула олон ушарта мухардалгада ороо һэн. Түүхэтэ айхабтар ехэ дүй дүршэлыемнай хэншье тоонгүй байжа шадахагүй. Хэрбээ хэзээ нэгэтэ теори зохёохо талаар ехэ алдуу гаргаһан байбал, бодото байдалһаа тобшолол хэхэ аргатай байнабди гэжэ тоолоноб.

Манай орон доторой хубилган шэнэдхэлгэ урагшатай гэхын аргагүй. Юундэб гэхэдэ, бодото гүйсэд теори дуталдана гэхээр байна.

Социализм байгуулха үедөө түрүүн хараалһан юумэеэ шэнээр хаража үзэхэ, нэгэ хэһэн юумэеэ үшөө оло дахин хэхэ болгодохо гэжэ һанамжалдаг байгаа.

Манай орон дотор бэелүүлэгдэжэ байһан хубилган шэнэдхэлгэ хадаа нэгэ хүндэ шүтэлгын, зонхилолго-захиралгын байгууламжые баримталдаг «совет системые» ондоо болгожо, хүгжэлтын шэнэ шатада гаргаха зорилго табиһан байна бшуу. Эгээл энэ үедэ В. И. Ленинэй сэсэн мэргэн һургаалай яшагүй үнэтэй сэнтэй байдагынь эли тодо боложо үгэнэ ха юм.

В. И. Ленин социализм байгуулгын үедэ ангиин тэмсэлые хараада абаха гээд хэлэдэг һэн. Ангиин тэмсэлһээ арсаха гээшэ ажалша арадые сүлөөлхэ хэрэгтэ урбаһан ябадал гээд тоологдохо ёһотой гэжэ тэрэ заадаг байгаа.

Гэхэтэй хамта Октябриин хубисхалһаа урда тээ байһан юумые бултыень һалгааха, һандаргааха гэшые буруушаадаг, экономическа талаараа бэхи болоһон капиталис оронуудһаа үйлэдбэриие ашаг үрэтэйгөөр эмхидхэхэ һайн талыень халан абаха тухай хэлэһэн байдаг.

Эрхэ сүлөө, демократи тухай юрэнхы дээрэнь хооһон үгэнүүдые хэлээд, ажалша арадай демократи, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэдэггүй хүнүүдые шүүмжэлдэг байһан юм. «Бүхы арадуудай багша» гэгдэдэг Сталин «эрхэ сүлөө», «демократи», арад зоной аша туһа» гэхэ мэтын үгэнүүдээр өөрыгөө далдалаад, хара муухай хэрээгы диктатура тогтооһон байгаа гээд мартаха ёһогүйбди.

Мүнөө үедэ хуули ёһото социалис гүрэниие байгуулха гээшэ эгээл зүб хараа шугам болоно гээд КПСС-эй ЦК-гай Платформо соо хэлэгдэһые гүйсэдөөр дэмжэнэб.

Б. БОРЖОНОВ,
Буряадай АССР-эй габьяата экономист.

ЗҮЙТЭЙ БОДОЛНУУД БИИЛ ДАА...

Мүнөө манай орон дотор ехэ үгэ буляалдаатай, зарим ушарта зүрилдөөтэй саг хүрэжэ ерээд байна. Энээн тухай бидэ элдэб олон газетэнүүд сооһоо дуулажа, мэдэжэ абанабди. Нацинуудай өөһэдөө өөһэдынгөө хуби заяае тодорхойлхо эрхэ тухай ленинскэ ёһо гуримуудые партиин үнэн зүбөөр баримталха тухай Платформын проект соо батадхагдан найруулагдаһые үнэтэй хэрэг мүн гээд тоолохо байнаб. Эдэ ёһо гуримуудые зүбөөр баримталан хэрэглэжэ, удаа дараалан тэдэниие бэелүүлгэ хадаа нацинууд хоорондын хани барисаа, харилсаа холбоо бэхижүүлгын мүнөө үе сагай эгээл орёо хүндэ асуудал болоно бэшэ гү? Энээниие гэршэлһэн жэшээнүүд һүүлэй жэлнүүдтэ манай ажабайдалда тон олоор дайралдажа байна гэжэ һанагдана.

СССР-эй Конституциин 6-дахи статьяе шэнээр хаража үзэхэ гэһэн партиин үүсхэлые зүб гээд һанагдана. Юуб гэхэдэ, ороной хүтэлбэрилхы парти байһан өөрынгөө байдалые сахихын тула, засагай бүхы шатын зургаануудые бүрилдүүлхэ эрхэ арадһаа абахын түлөө КПСС тэмсэхэ юм гээд Платформын проект соо хэлэгдэнэ. Энээн тухай айнгүйгөөр, сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй. Орон доторнай олон партинуудай өөрын платформонуудтайгаар бүридхэгдэжэ байһаниие бидэ мэдэнэбди. Тэдээн тухай газетэнүүд яһала бэшэнэ, радио болон телевиденеэр дамжуулагдана.

Үшөө нэгэ юумэн тухай хэлэхэ ушар бии. Нэгэ зарим газарнуудта, илангаяа манай Хориин район соо кадрнуудые шэлэн табилгын хэрэгтэ горитой дутагдалнууд дайралдаһан зандаа байха юм. Илангаяа ажахынуудай директорнүүдые, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэдые һунгахада, үсөөн бэшэ ушарта үсөөхэн бүлэг хүнүүдэй аша туһа хараха эрмэлзэл диилэдэг байха юм. Тиин олон хүнһөө шэлэжэ һунгаха гурим һайнаар бэелүүлэгдэнэгүй. Заримдаа буруу һүрэжэ, хубилган шэнэдхэлгын нэрэ хүндые унагаана ха гээд ажагламаар. Тиимэрхүү ушарнууд Хориин бэлэдхэлэй контородо, Анаагай, Хориин совхозуудта дайралдаһан байна.

Эдэ мэтын жэшээнүүдые һанаандаа эрьюулэн хаража үзөөд байхадаа, гүрэнэй предприятинуудай харюусалгата хүтэлбэрилэгшэдые ажалша коллектив, Совет зургаанууд дэмжэдэг байха ёһотой ха гэхэдэ, алдуу гарахагүй байна.

Парти хадаа Конституциин олгоһон эрхээр хүтэлбэрилхы байха бэшэ, харин зохёон найруулжа, зондо дурадхаһан политикынгаа түлөө арадай үгэһэн этигэл мандадаар хүтэлбэрилхы манлай байха ёһотой гэһэн шанга эрилтэ хубилган шэнэдхэлгын үе сагта табигдана.

КПСС-эй ЦК-гай Платформын проект уншаад байхадам, түрэһэн нэгэ зарим бодолнуудые богони тэдыгээр бэшэжэ, сэдьхэлдээ һанажа ябаһан юумэнүүдээрээ хубаалдажа, газетэдэ эльгээбэ гээшэб. Партиин энэ документ соо зоной һанаа сэдьхэл дайраһан бодолнууд олон бии. Тэрэнь ехэл һайшаалтай.

Ф. ХАНДАРХАЕВ,
ажалай болон дайнай ветеран.

Очерк

БАЯН НАМТАР

Хүдэлмэридөө асари ехэ аша габьяа туйлаһанайнгаа түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар Дашидондок Цыденович Пурбуев һаяхан Социалис Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Энэ нүхэр округ соогоо үниинһөө мэдэжэ, суутайшье байха. Тиигэбэшье, баян намтар тухайнь хөөрэхэ хүсэл хүрэнэ.

Дашидондок Пурбуев Хүнхэрэй Ленинэй нэрэмжэтэ колхоздо үе наһаараа хүдэлнэ. Сэхыень хэлэхэдэ, ниитын хэрэгэй урагшатай байхын түлөө үе наһаараа оролдожо ябана. Тэрэнэй эдир бага наһан дайн дажарай шэрүүн жэлнүүдтэй дайралдаа. Тэрэ үеын үхибүүдтэл адли гэдэһээ үлдэхэ, даарахые улаан мяхаараа үзэһэн байха. Иимэл зон ажалай сэн мэдэрдэг ха юм.

Мүнөө Пурбуев 60-даа шахажа ябана. Эды наһандаа ябаһан хүн заатагүй үнгэрһэн жэлнүүдээ үльгэр түүхын хуудаһануудта бэшэгдэһэндэл толгой соогоо хадуугаад ябадаг.

Аяар 44 жэлэй саана Дашидондок Һүдэнтын долоон жэлэй һургуули дүүргээд, Агада наймадахи класста һураа бэлэй. Тэрэ үедэ нилээд хатуу саг байгаа. Нютагтань үзэгдөөгүй бэрхэшээлтэй ган гасуур болоһон юм. Поли дээгүүр һалхинда һэбигдээд унаһан хоолосой орооһо хамажа, өхэдэл һаа, хахад туулмаг элһэ шулуутай таряа суглуулаа һаа, аргагүй олзотой, гэртээ асараад, аарса сагаагаар тэрэнээ худхажа, эдеэн болгоо хэбэртэй үллэжэ ябаһанаа тэрэ һанаад орхихо. Иимэ байдалда Дашидондок саашадаа эрдэмээ үргэлжэлүүлхэ аргагүй боложо, һаалишан эжыдээ хамһалсаа һэн. Һүбэлгэн бэрхэ, шуран хүбүүн ажалһаа айха, сухарихые мэдэдэггүй байгаа.

Хара багаһаа хүбүүмни хүндэ хүшэр хүдэлмэридэ дадуулжа, зүрхэеэ мүхэшэнэ аа гү гэжэ эжынь өөртөө һанаата болодог бэлэй.

Уданшьегүй үшөө наһаяа гүйсөөгүй хүбүүхэн колхозой хүсэд гэшүүн боложо, тэмээн шарга, тэргээр үбһэ хулһа шэрээд үзөө, һаалиин үхэрнүүдые хараад туршаа, адуушье манаа. Зүгөөр тэрэ үедэ хүлһэ абаха гурим байгаагүй шахуу һэн ааб даа. Бүхэли жэл хабирһаар, үритэй гарашахадашье гэйхалгүй һэн. Тэрээнһээ хүнүүд зоригоо хухарангүй ажалдаа абьяастай ябадаг бэлэй.

Тиигээд лэ Дашидондок сэрэгэй албанда татагдажа, гурбан жэл тухай ябаад, 1954 оной намар нютагаа бусажа ерэхэдээ, ехэ бодомжолоошьегүй, колхоздоо хүдэлхэ гэжэ шиидээ.

Тэрэ сагта партиин ЦК-гай сентябриин (1953 он) Пленумэй шиидхэбэреэр хүдөө ажахые хүгжөөхэ талаар шанга хүдэлөөн эхилээд байгаа. Армиһаа табигдаһан сэрэгшэн хүбүүе колхозой правленидэ дуудаад, малай аргашанай нэгэ жэлэй һургуулида һурахаяа Ага тосхон ошоо һаашни яаха юм гэжэ дурадхаба. Энээниие хүлеэгээгүй хүбүүн түрүүшээр тэбдээд, юушье харюусахаяа ойлгожо ядаа.

— Малнай олон болохонь гэшэ, эндэ ажаллаха мэргэжэлтэй зон хэрэгтэй болохонь. Ошожо һурахал болоолши даа, эжыешни харалсажа байна бэзэбди,— гээд түрүүлэгшэ хэлээ һэн.

Эдэ үгэнүүдһээнь арсаха аргагүй хүбүүн һураха зүбшөөлөө үгэбэ. Бэшэндээ орходоо Дашидондок һургуулияа эрхим һайнаар дүүргээд, нютагаа бусажа, колхозой бүхы малай аргашанаар томилогдобо.

Хүнхэрэй адууһа мал элүүр, энхэ, тобир тарганаар ондо ородог болобо. Эгээл тэрэ үедэ колхозой нэрэ суу нилээд холуур тараад байгаа. Тэрээндэ Дашидондогой оруулһан хубита горитой байгаа ёһотой.

Нэгэтэ Пурбуевые правленидэ дуудана гэһэн захяа ерэбэ. Ошоходонь, колхозой түрүүлэгшэ Д. Цыренов, парторг С. Лэмажапов хоёр угтажа байба.

Дашидондогой орон сасуу, ажахынгаа мал ажалай байдал тухай асуугаад, хонишон болохо коммунистнуудые бэдэржэ байнабди гэжэ мэдээсэбэ.

Дуулангаараа, юун тухай хэлэхэнь бэ гэжэ абаһаар ойлгоһон Дашидондок иигэжэ хэлэбэ:

— Би үнинэйл хонишон болоо һаа, хамаагүй гэдэг ха юмбиб, намайе энэ ажалһаа мни сүлөөлыт.

Иимэ сэхэ харюу хүлеэгээгүй колхозой хүтэлбэрилэгшэ сйро зуура абяагүй болошоод байгаа һэн. Энэнь 1964 оной зун бэлэй. Сүүгэлэй хүндын баруун бэедэ һээы гэр табяад, Пурбуевтан тэрэ намараа бууса түхеэржэ ороо һэн.

Мал мэдэхэб гэжэ һанаашье һаа, Дашидондок юумэ һэргылхэ дуратайгша бэлэй. 1965 оной үбэл хонидоо түрүүшынхиеэ хурьталуулхадаа, зуун эхэ хонин бүриһөө 99 хурьга тэнжээбэ. Дүтэ нааша дуулдаагүй олон түл эндэ абтаа. Тэсэд оролдоһоной хүсөөр энэ дүн туйлагдаа ха юм.

Хонидые хараха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Дүрыень оложол хүдэлхэ хэрэгтэй. Энээниие ойлгоһон, шадаһан зон амжалтатай ябадаг бэшэ аал? Пурбуевые энэ талаар Кургэнай таряашан Терентий Мальцевтал адли, арадай академик гэжэ нэрлээ һаа, таарахашье байжа магад.

Нэгэтэ ехэ суглаан дээрэ облгүйсэдкомой түрүүлэгшэ «Агынхид үмсэдөө олон мал барина» гэһэн ехэ шүүмжэлэл хэлээ һэн.

Тэрэниие шагнажа һууһан Дашидондок ендэр дээрэ гаража, харюудань:

— Бидэ, буряадууд, мал бариагүй һаа, яагаад хоолойгоо тэжээхэ зонбибди? Хүлһэ сасалимнайшье эли мэдээжэ бага ха юм. Юун гэжэ хэлэбэ гээшэбта?— гээд элидхэлшэдэ сэхэ асуудал табяа һэн.

Зал соо байһан зон талын хонишоной хэлэһэн үгые дэмжээ бэлэй. Тэрэ сагһаа хойшо агынхидые энэ талаар ходо «догоодохоёо» болиһон юм.

Хүдөө зоной ажалай ба ажаһуудалай эрхэ байдал һайжаруулха тухай асуудал обкомой гэшүүн, окргүйсэдкомой Соведэй депутат ябахадаа, Дашидондок Цыденович оло дахин табиһан байна. Илангаяа электрын галтай болгохо талаар олон дурадхал оруулаа. Энэнь мүнөөл һууриһаа хүдэлбэ.

— Һаядаа бидэ, хонишод, одоол зайн галаар хангагдахамнай бэшэ гү? — гэжэ хонишон урмашана.

Ажалаар хүн өөдэлдэг, дэбжэдэг. Энээниие Пурбуевтанай жэшээ дээрэ гэршэлхээр. 1971 онһоо Дашидондок — КПСС-эй обкомой гэшүүнээр һунгагдаад, 1983 он хүрэтэр энэ уялгаяа дүүргэжэ ябаа. Тиигэхэ зуураа, Д. Ц. Пурбуев партиин XXV съездын делегадаар һунгагдаха хуби заяатай байгаа.

Областиин, округойнгоо коммунистнуудай этигэл найдабариие ашатайгаар харюулха гэһэн бүри ехэ эрмэлзэл, оролдолготойгоор саашадаа ажаллаһан байна. Эгээл эдэ жэлнүүдһээ эхилжэ, хонишоной хүдэлмэриин дүнгүүд улам дээшэлээ. Тэрэ зуун эхэ хонин бүриһөө 125—130 хурьга ходо абадаг болобо. Нооһонойшье шэгнүүр толгой бүриин 4 килограммда хүрэтэрөө дээшэлээ.

Үнэхөөроошье, үлүү һайн эрхэ байдал тэдээндэ хүн олгоогүй, хамһалсаашьегүй. Далаад оной тэн болотор һээы гэртэй, 6—7 хүүгэдээ үндылгэжэ, ажалаа багашье һуладхангүй ябаа ха юм. Сүүгэлэйн бууса муудаад, тэрэнээ урилха хэрэг гараа. «Олон тарбаган ноохойдо хүрэхэгүй» гэһэндэл энэ ажалайнгаа правлениин гэмээр нилээд унжагайраашье һаань, гурбадахи жэлээ шэнээр түхеэрһэн буусадаа энэ хабарһаа түл абаба. Үлүүшье юумэн үгы хаш. Хүнхэрэйхид шэнэ бууса барихадаа, үрэмдэмэл худагаар хангадаггүйнь гэмшэлтэй.

— Иимэ шэнэ байратай байгаа һаа, жэл бүри хонин бүриһөө 140 хурьга алдангүй абахаар байгааб,— гэжэ Дашидондок Цыденович һаяшаг хөөрэбэ.

Үнэхөөрөө, эндэ зөөжэ ерэһээр, зуун эхэ хонин бүриһөө 140—140 хурьга абажал байна. Хонишоноор ажаллахада, ехэ дүй дүршэл хэрэгтэй. Дашидондок Пурбуев зунай сагые хонишондо, хониндошье хүндэ хүшэр үе гэжэ тоолоно. Юундэб гэхэдэ, хурьгадай эхэһээ илгагдатар хоёр дахин олошорһон һүрэг адуулхада бэрхэтэй ха юм. Заримашуул ногоон дээрэ гаргабал, хэрэгэй бүтэһэн шэнгеэр һанадаг.

— Тиимэшье бэшэ даа. Энэл үедэ хони, хурьгадаа нарибшалжа адуулха хэрэгтэй. Зундаа үбһэ бэлэдхэхэ, үбэлжөөнэйнгөө бууса заһабарилха ажал дүүрэн. Бүхы ажалаа саг соонь хэбэл, үбэлжэлгэ бараг тай байха,— гээд Д. Ц. Пурбуев тоолоно.

Тэрэ хурьгашадтаа ехэ анхаралтайгаар хандадаг. Илангаяа залуушуулые шэлэдэг. Тэдээндэ ажалыень заажа үгэхэдэнь, бэрхэнүүд, эсэхэ, сусахаяа мэдэхэгүй.

Хурьгадые абаха үедэ Дашима Дашидондок хоёр хамһалсагшадтаа найдадаг, этигэдэг. Тэдэнээ өөһэдыень һүниин ээлжээндэ табидаг. Хурьгадай түлэг олоор гараха үедэ хэнһээшье дутуугүй абаад лэ байдаг. Харюусалгаяа мэдэрнэ ха юм. Эдээнэй бага бэшэ оролдолгоор олон түл абтана.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Пурбуевтан эндэхи бүхы хонишодтол адли, ажахын тоосооной, бригадна подрядай гуримаар ажалладаг болонхой. Энэ аргань урматайшье, олзотойшье байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 150 хурьга абажа, түд бүриень 32 килограмм шэгнүүртэйгээр тушаагаа. Жэлэй эсэстэ бригадын бүхы олзонь 10 гара мянган түхэриг болоо юм.

— Һүүлэй жэлнүүдтэ хонишодой олзо яһала нэмэбэ гээшэ. Зүгөөр хүдөө ажахыда гүрэн, илангаяа промышленна предприятинууд үриеэ бусааха ёһотой байгаа,— гэжэ Дашидондок Цыденович тоолоно. Энэнь зүйтэй.

Хубилган шэнэдхэлгын хуби заяае хубхай хооһон үгөөрөө бэшэ, харин үдэр бүриингөө шударгы ажалаар арьбадхан ябадаг нютагаймнай эрхим хүбүүдэй нэгэн гүрэнэй дээдын хайра — Ленинэй, Октябриин революциин, Арадуудай хани барисаанай орденуудаа, олон медальнуудые яларуулһан округоймнай суута хонишон Дашидондок Пурбуев мүнөө түрүү зэргэдэ ябана. Ажабайдалайнь, ажал хэрэгэйнь баян намтарые гэршэлһэн Алтан одон, Ленин багшын дүрэтэй хоёрдохи ордентойгоор һая баруулагдабал.

Ц. ГОНГОРОВ.
Шэтын областиин
Агын Буряадай
автономито округ.

АРЕНДЭ: бодото байдал, шиидхэхэ асуудалнууд

ЁҺОТОЙ ЭЗЭДЫНЬ БОЛОХ...

Зэдын гол... Набтархан хоёр гүбээгэй дунда оршоһон бууса. Эндэ һалхигүй, нэмэри, дулааншье хэбэртэй. Буусаһаа дээшээ таряанай шаргал поли нэмжын хабтайна.

— Эндэл манай арендаторнуудай нэгэн, зуутан-хонишон Гомбоевтон үбэлжэдэг юм. Байгша оной хүшэр хүндэ эрхэ байдалда тэдэнэр зуутанай зэргэдэ гаража шадаа,— гэжэ «Мир» колхозой правлениин түрүүлэгшэ Д. Ж. Аюшеев хэлэнэ.

Буусада хүрэжэ ерэхэдэ, гэрэйнь газаа бэйһан Т-40, Т-25 түхэлэй тракторнуудые, косилка, тармуур, үбһэ бухал болгодог түхеэрэлгэ, «Москвич» түхэлэй автомашина, улаан үнгэтэй мотоцикл болон бусад оньһон түхеэрэлгэнүүдые харабабди. Хонидой байрын үбэр талын хуһамаг хорёонууд соо хурьгатай хонид хаалтатай байна. Тээ нааша ехэшэг хорёо соо үбһэн, зелёнко, һолоомон, буулгагдаһан сенаж харагдана. Залгалаа гэрэй баруун талын үүдэн нээгдэжэ, дунда зэргын бэетэй, дүшөөд наһатай хүн угтан гараба.

— Корреспондентнүүд шамда ерэбэ. Чимит Базаржапович, ажал хэрэг тухайгаа хөөрэжэ үгэхэ болоош,— гэжэ Дымбрыл Жалсапович мэндээ хэлсэһээр маниие танилсуулна.

— Гэртэ орыт даа. Газаа юун гээд хөөрэлдэхэбибди,— гээд энэ нүхэрнай бидэнэрые урина. Гэртэнь ороходомнай, ахалагша хонишоной хани нүхэр ехэл сүлөөгүй, эдеэ бэлдэжэ байба. Би абаһаар газаар хүдэлдэг пеэшэниие анхарбаб.

— Бүхы хонишодтнай иимэ пеэшэнтэй болоо юм гү?— гээд колхозой түрүүлэгшэдэ хандахадамнай:

— Бултыень ханганхайбди. Үхэршэд, малшад, һаалишад, хонишодһоо гадуур манай нютагай хүн зон энэ пеэшэнэй хүсөөр эдеэгээ түргэн саг соо шанадаг болонхой,—гээ һэн.

— Зай, Чимит Базаржаповичнай арендатор хүн гээшэ. Хоёрдохи жэлээ энэ онол аргаар хүдэлжэ ябана. Нёдондо жэлдэ яһала бараг үрэ дүнгүүдтэйгээр ажаллажа гараа һэн. Байгша ондо ямар байнабта? Хонидтнай хурьгалжа дүүрээ ёһотой. Мэдээгээр харахадамни, зуутан болонхой байнат,— гэжэ нүхэр Аюшеев ажал тухайнь хөөрэлдөөгөө эхилнэ.

— Мүнөөдөө 409 эхэ хонидһоо тэды шэнээн хурьгад абтаа. Хониднай хурьгалжа дүүрээ. Колхозтой баталһан хэлсээгээ бэелүүлээд байнабди. Эртүүр ама гараад, бээ магтаад ялай даа. Нажартаа хурьгадаа тушаахадаа, тоолоно бэзэбди,— гээд хонишон энеэбхилнэ.

Хонишод ажахытаяа табан жэлээр хэлсээ баталанхай юм. Эдэнэр энэ хэлсээнэйнгээ ёһоор байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абажа түлжүүлхэ гэхэ гү, али дүн хамта 397 түл томо болгохо, хурьган бүхэнэйнгөө шэгнүүрые эхэһээнь һалгаахадаа, 18 килограммда хүргэхэ, бүхыдөө 63,52 центнер хониной мяха үйлэдбэрилхэ, хонин бүхэнһөө 3,3 килограмм гэхэ гү, али дүн хамтадаа 13,50 центнер нооһо хайшалжа тушааха байна. Иигэжэ арендаторнууд мүноө жэлдэ хонидой шэгнүүр нэмээһэнэй түлөө 10 257 түхэригэй, нооһо худалдажа, 1138 түхэригэй продукци үйлэдбэрилхэ юм. Бригадын гэшүүд жэлэй туршада колхозһоо урьһаламжа абаад, жэлэй һүүлдэ тоосохоор хэлсэнхэй. Тинхэдээ энэ хэлсээнэйнгээ ёһоор, хонишод нэгэ центнер нооһо үйлэдбэрилхэдөө, 825, түхэриг абаха байна. Хэрбээ даабарияа үлүүлээ гээшэ һаань, тэдэнэртэ нэгэ центнер нооһоной түлөө 1237 түхэриг түлэгдэхөөр тогтоогдонхой. Шэгнүүрэй түлөө баһал иимэрхүү урмашуулга хараалагданхай юм. Жэшээлхэдэ, нэгэ центнер шэгнүүр абахадань, арендаторнуудта 161 түхэриг, хэрбээ даабарияа үлүүлхэдэнь, Гомбоевой бригадада 298 түхэриг түлэгдэхэ ёһотой.

— Хонишод иимэ продукци үйлэдбэрилхэ арга боломжотой юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэртэ колхоз Т—40 түхэлэй шэнэ трактор, шагтагалагдаха бүхы техникэтэйнь худалдаа. Энэ газаа байгша Т—25 түхэлэй хуушан, голодоһондо гаргагдаһан трактор өөрөө заһабарилаад, ябуулнал даа, — гэжэ Дымбрыл Жалсапович мэдүүлбэ.

— Бидэ 23750 түхэригэй сэнтэй хонидой байра, 2750 түхэригэй сэнтэй энэ гэр, 8975 түхэригэй худаг, 264 түхэригэй сэнтэй хоёр тэргэ, 1637 түхэригэй зунай байха гэр худалдажа абаһан байнабди, Т—40 түхэлэй тракторнай 7000 түхэригэй болоо һэн. Бүхы юумэеэ мүнгэн дээрэ болгоод хэлэһүү. Үбһэ бухал болгодог шэнэ түхеэрэлгэ асараад байнабди. Мүнгыень үшөө түлөөдүйбди. Хонидоймнай байрань үнинэй боложо, мууданхай. Тэрээндэ капитальна заһабарилга хэрэгтэй. Колхознай энэ хэлсээнэй ёһоор, манда жэл бүхэндэ байра болон хото хорёо заһабарилгада 1000 түхэриг үгэжэ байха юм. Бэшэ гаргашаяа бидэ өөһэдөө бэе дээрээ даажа абаха болонобди, —гэжэ арендатор-хонишон түрүүлэгшээ дэмжэн хэлэнэ.

Эдэнэртэ мүн лэ 48 гектар нуга сабшалан, 19 гектар зелёнкын поли даалгагдан үгтэнхэй, Хонишод эдэ талмай дээрэһээ өөһэдынгөө хүсөөр

ПОЛИТИЗДАТ ХЭБЛЭЛЭЭР

«Ленин. Хүн—оюун ухаан бодолто революционер» гэһэн ном хэблэгдэн гараба. В. И. Ленинэй түрэһөөр 120 жэлэй ойдо зорюулагдаһан энэ суглуулбарида тэрэнэй үзэл сурталай уг баялигуудай удха шанарые элирхэйлэн харуулһан, уласхоорондын коммунис болон хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй элитэ ехэ ажал ябуулагшадай, Эсэгэ оронэймнай, хариин гүрэнүүдэй мэдээжэ эрдэмтэдэй, уран зохёолшодой, журналистнуудай элдэб жэлнүүдтэ бэшэгдэһэн очеркнууд, статьянууд, дурсалганууд оруулагдаһан байна. Олохон материалнуудынь манай уншагшадта мэдээжэ бэшэ гэхэ гү, али намтарай хоморой шухаг зүйл болоно.

Политиздат энэ суглуулбариие хэблэжэ гаргаба.

(ТАСС).

СОВЕТ ОРОН ДОТОР

НАПОЛЬНО (Чувашай АССР). Эндэхи Напольно тосхоной хоор арадай хоорой нэрэ зэргэдэ хүртөө юм. Райондо хорёод жэл соо нэгэшье һайндэр һайн дуранай тус коллективэй хабаадалгагүйгөөр үнгэрөөгүй. Дуунда дуратай элдэб мэргэжэлтэй хүнүүд тус хоорто дууладаг юм. Манай ороной олохон арадуудай дуунууд хоорой репертуарта оруулагданхай. Гэбэшье концертнүүдтэнь мордва аялга дуунууд илангаяа олоор зэдэлдэг. Юуб гэбэл, тосхондо мордва яһанай олохон хүнүүд ажаһуудаг. Мордвагай хүршэ Ардатовска районой колхозтой коллективэй олон жэлдэ хани барисаатай байһаниинь, мүн Саранскын музейнүүдээр, театрнуудаар ябадаг байһаниинь репертуараа үргэдхэхэдэнь туһалдаг юм. Мэнэ һаяар эндэ мордва соёлой республиканска түб нээгдэхэ юм. Хүдөөгэй арадай хоор тэрэнэй бүридэлдэ ороходо ёһотой.

ВЛАДИВОСТОК. Депутадуудай юрэ бусын бүлэг хизаарай түбэй һунгагшадай захилнуудые дүүргэжэ эхилээ. Алас-Дурнын промышленна «Дальзавод» гэжэ томо предприятида хүдэлдэг арадай һунгамалнууд болон депутат болоожо шадаагүй хүнүүд тус бүлэгэй бүридэлдэ ороно. Дуугаа үгэлгын дүнгүүдһээ дулдыдангүй, засагай нютагай зургаануудта саашадаа хамтаараа хүдэлхэбди гэжэ депутадай мандадай түлөө тэмсэжэ байхадаа, тэдэ хэлсэһэн байгаа. Районно болон городской Соведүүдтэй холбоотойгоор хүдэлхэ зуураа, депутадуудай тус бүлэг өршон тойронхи дайдые хамгаалха, городой транспортын асуудалнуудые, мүн дайнай болон ажалай ветерануудай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хиналта доро абаа юм.

ХАРЬКОВ. «Харьковтракторзапчасть» нэгэдэлэй гурбан мянган хүнтэй коллектив һаянай түлбэригүйгөөр эдеэлдэг болоо. Түсэбһөө гадуур абтаһан ашаг олзын мүнгэ нөөсэлһэнэй ашаар предприятида иимэ арга боломжо бии болоо. Нэгэдэлэй бүхы хүдэлмэрилэгшэдтэ иимэрхүү анхарал хандуулагдана. Кооперативна гэрнүүдэй үнэ сэнгэй хахад хубиие, хубиин гэрнүүдэй үнэ сэнгэй зарим хубиие гэхэ гү, али 10 мянган түхэриг хүрэтэр үнинэй хүдэлдэг хүдэлмэришэдтэ завод түлэхэ болоо юм. Ганса бэе эхэнүүдтэ, мүн тэрэшэлэн дүрбэн ба тэрээнһээ олон үхибүүдтэй эхэнэрнүүдтэ амаралтада гарахынь урда үхибүүн бүхэндэнь табин түхэриг түлэдэг болонхой. Багашуулай хойноһоо харууһалха талаар түлбэритэйгөөр үгтэдэг амаралта гурбан жэл хүрэтэр һунаагдаа юм.

ТАШКЕНТ. «Узбекистанай багша» гэһэн агитпоезд ороной хото городуудаар ябахаар аян замда гаранхай. Ташкентын һургуулинуудай 380 багшанар тэрэнэй пассажир болоо. Программын ёһоор, тэдэнэр РСФСР-эй, Украинын, Казахстанай багшанартай уулзаха юм. Узбек багшанар дүй дүршэлөө, һургуулиин реформын шухала асуудалнуудаар һанамжануудаа халан абалсаха, нэмэл хэшээлнүүдые үнгэргэхэ юм.

ПЕНЗЭ. Пензенскэ областьдо оршодог Пестровко тосхоной хүн зон түрэл хизаарайнгаа танил байгаали нютагай уран зурааша А. Ширмановай зурагууд дээрэ хаража баясаба. Тосхонойхидой ажабайдалда зорюулагдаһан тэрэнэй зурагууд эндэ нээгдэһэн зурагай галерейн эхи табижа үгөө юм. Иимэ галерей нээхын тула КПСС-эй XX съездын нэрэмжэтэ колхоз тусхай байра үгөө һэн. Тэрэниинь ажахын ажалшад шэнэдхэн заһаһан байгаа. РСФСР-эй Уран зураашадай холбооной нютагай эмхи А. Ширмановай үүсхэлые дэмжэжэ, хүдөөгэй зурагай галерейдэ хэдэн зурагуудые ба графическа бүтээлнүүдые эльгээхэ шиидхэбэри абанхай.

(ТАСС).

Республикын арадай хиналтын комитедтэ

БҮЛЭГҮҮДЭЙ ХҮДЭЛМЭРИ ЭДЭБХИЖҮҮЛЭН...

бариха асуудалнуудта онсо анхарал хандуулдаг байна. Энэнь һайшаалтай.

Гэхэтэй хамта районой арадай хиналтын комитедэй хүдэлмэридэ дутагдалнууд үшөөл олон байһаар. Гүрэнэй журам хазагайруулха, гүрэнэй зөөридэ эзэн бусаар хандаха ябадалтай тэмсэхэ, арадай ажахын шухала һалбаринуудые хүгжөөхэ болон бусад асуудалнуудта анхаралаа багаар хандуулна. Ажахыгаа шэнэ гуримаар эрхилэлгын эрхэ байдалда арадай хиналтын бүлэгүүд хүдэлмэриеэ хубилган шэнэдхэжэ үрдеэгүй байна гэхэдэ болоно.

Үйлэдбэриие шэнэ оньһон техникээр хангаха, үйлэдбэрилһэн продукциин шанар шалгаха, автотранспорт зүбөөр хэрэглэхэ болон бусад асуудалнуудаар районой ниитын бүхы эмхинүүдтэй нягта холбоо барисаа байгуулаагүй байха юм.

Районой арадай хиналтын комитет бүлэгүүд болон постнуудые, штатнабэшэ таһагуудые һулаар хүтэлбэрилнэ, тэдэндэ мүртэй туһаламжа үзүүлнэгүй. Предприятинууд, ажахынууд болон организацинуудай ажахын гүйсэд тооссондо, өөһэдөө өөһэдыгөө мүнгэ зөөрөөр хангаха гуримда оролгын үе сагта арадай хиналтын гол бүлэгүүдэй хүдэлмэриие нарижуулха, онол аргануудыень баяжуулха талаар хэмжээнүүд абтанагүй.

Заримдаа дээдэ органуудтай, нютагай Советтэй хэлсэнгүйгөөр шалгалтануудые үнгэргэнэ, олонхи ушарта дутагдалнууд дурдагдаад лэ, шанга хэмжээнүүд абтанагүй. Олонхи тушаалта нюурнуудта хуули хазагайруулһанай, журам эбдэһэнэй түлөө мүнгэ гүрэндэ түлүүлхэ эрилтэ комитедэй зүгһөө дүүргэгдэнэгүй.

Арадай хиналтын зарим инспекторнууд жэлэй туршада шалгалтада нэгэшье дахин хабаадаагүй байдаг гэжэ элирээ. Арадай хинагша бүхэниие шалгалтануудта, рейднүүдтэ хабаадуулха гэжэ олонхи гол бүлэгүүд ба постнууд оролдоногүй. Жэшээлхэдэ, арадай 117 хинагшадай 19-ниинь 1—2 шалгалтада, 13-ниинь 3-һаа үлүү шалгалтада хабаадаһан байба. Гэбэшье олонхи арадай хинагшад миин лэ нэрэ зүүгээд, шалгалтада хабаадангүй үлэнэ.

Район дотор шалгалта хэхэ түсэбтэ анхарал багаар хандуулагдана. Үнгэрэгшэ жэлэй туршада гол бүлэгүүдэй түсэблэһэн хүдэлмэриин гурбанай хоёр хубинь дүүргэгдэнгүй үлөө.

Комитет гол бүлэгүүдэй түрүүлэгшэнэртэ шанга эрилтэнүүдые табинагүй. Тиимэһээ бүлэгүүдэй олонхи шалгалтанууд хайша хэрэгээр үнгэргэгдэнэ. Шалгалтын дүнгүүд ажалша коллективүүдтэ, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ дуулгагданагүй. Районой зарим ажахынуудта, жэшээлхэдэ, Дүтэлүүрэй, Хамниин совхозуудта үнгэрэгшэ жэлдэ 3—4 дахин шалгалта үнгэргэгдэжэ, комитедэй заседани дээрэ зүбшэн хэлсэгдэһэн байба.

Арадай хинагшадай һуралсал муугаар эмхидхэгдэнхэй.

Хүдэлмэриингөө түхэл маягые ба онол аргануудые нарижуулха, арадай хиналтын бүлэгүүдэй постнуудай хүдэлмэриие эдэбхижүүлхэ талаар бүхы хэмжээнүүдые абаагүй байһан Захааминай районой арадай хиналтын комитедтэ (түрүүлэгшэнь В. Ц. Норбоев) эдэ бүхы дутагдалнуудые усадхахыень республикын арадай хиналтын комитет уялгалба.

Эгэтын-Адагай «Наран» гэжэ нэрэтэй багашуулай саадай үүдэ татажа ороходом, коридор соо хон-жэн, гансал хаалгатай үүдэнүүдэй саанаһаа үхибүүдэй хонгёо абяан соностоно. Соморхон бэетэй дунда наһанай эхэнэртэй золголдожо, «саадые даагшые хаанаһаа олохобиб?» гэжэ асуухадам, «би гэшэб» гэжэ тэрэмни хэлэбэ. Ханда Дашидоржиевна Цыренова 1975 оноһоо хойшо энэ саадта хүдэлмэрилнэ. Багашуулда дуратай, тэдэнэй дүрбэн тэгшээр хүгжэлгэ, һайнаар эдеэлхэ, унтаха, наадаха тухайнь хододоо һанаагаа зобожо, аятай байдал зохёожо шададаг лэ хүн энэ ажалда таараха бшуу. Үни удаан сагта хөөрхэн, булсагархан үхибүүдтэй, тэдэнэй гэртэхинтэй харилсажа байхадаа, саадые даагша дүй дүршэлтэйшье, эмхидхэлшын онсо арга дүрэтэйшье болоһон байха. Гэбэшье тэрэ өөрэ тухайгаа хөөрэхэ дурагүй.

— Сааднай зуун үхибүүдые

«НАРАН» СОО ДУЛААХАН

багтааха һууритай юм. Дүрбэн бүлэг хүдэлнэ. Малшадай үхибүүдые табан хоногой туршада эндэ байлгаад, удаань хоёр хоногоор гэртэхиндэнь абаашаад байха аргатайбди. Иигэжэ заахан үхибүүд хонишон эжы абынгаа хонидоо адуулхаяа гарахадань, харуүһагүйгөөр үлэхэгүй, зүдэрхэгүй, саадтаа саг соогоо эдеэлээд, унтаад, наадаад байна ха юм. Бултадаа тусхай мэргэжэлтэй хүмүүжүүлэгшэд, нянинууд, хубсаһа угаадаг хүн, тогоошод, дүн хамта хорин гурбан хүн эндэ ажаллана. Медсестра Байгалма Дашипылон үхибүүдэй бэеын элүүр энхые сахидаг. Хүгжэмэй багшатайбди. Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Михаил Будожапович Цыренов бидэндэ ерэжэ, багашуулай бэлиг шадабариие бадаруулдаг гэшэ. Тэрэнэй ударидадаг «Лаадуухай» ансамбль республика соогоо мэдээжэ болонхой ааб даа. Үнинэй хүмүүжүүлэгшэ Долгорма Холхоевна Раднаева, Сэсэгма Ешеевна Очирова, няни Дарима Гыпыловна Цыренова, залуушуул Долгор Дашиева, Сэсэгма Марбаева, хубсаһа угаагша Цыремжит Дугданова ажалдаа һайнаар хандадаг юм. Колхозой правлени нааданхайнуудые худалдан абахыемнай һаяшаг 1000 түхэриг мүнгэ дамжуулба бэлэй. Яһала бидэниие анхардаг лэ даа,— гэжэ Ханда Дашидоржиевна хөөрэнэ.

Буряад хэлэнэйнгээ баялигые үхи хүүгэдтэ гүйсэд дамжуулха зорилготойгоор һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд, элдэб наадан-хэшээлнүүд эндэ ходо-доо үнгэргэгдэжэ байдаг. Саадай байшан руу оромсоор лэ, «Аман хэлэлгэ хүгжөөлгэ» гэжэ гаршагтай аятайхан булан анхарал татана. Лариса Дашиевна Цыденова ерэхэ намартаа һургуулида ороходо үхибүүдтэй буряад хэлээр хэшээл, хөөрэлдөө эрхилжэ, үнгэтэ номуудые дэлгэжэ байгаа бэлэй.

Хүмүүжүүлэгшэд жэл бүри аттестаци гарадаг байна. Иигэжэ тэдэнэй мэргэжэл бүри мүлигдэнэ, эрдэм мэдэсэнь дээшэлүүлэгдэнэ гэшэ. Нёдондо энэ саадай 28 үхибүүн нютагайнгаа дунда һургуулиин бэлэдхэлэй класста орожо, мүнөөдөө яһала һайнаар һуража байнхай. Эндэ саадайнь хүмүүжүүлэгшэдэй онсо габьяа биил ааб даа. Мүнөөшье зун мүн лэ олон зургаатайшуул түрэл болоһон саадтаяа хахасажа, эртэ намар һургуулиин шабинар болонхой, хүмүүжүүлэгшэдэйнгээ зааһан һургаалые арюун сэбэрээр сахин ябахал даа.

И. ГОМБОИН.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Хүмүүжүүлэгшэ Д. Х. Раднаева үхибүүдэй үгүүлэл, хэлэ хүгжөөнэ. 2. Буряад хэлэнэй баялигуудтай Л. Д. Цыденова танилсуулна. 3. «Сай шананабди...».

…РЭ ХҮНДЫМНАЙ ЭХИН

онсо анхарал хандуулдаг гээшэбди. Иимэшүү асуудалнууд булта шахуу ажахынуудай, промышленна предприятинуудай арадай хинагшадай бүлэгүүдэй заседанинууд дээрэ харагдажа үзэгдэһэн байна гэжэ тэмдэглэлтэй.

Ажал дээрээ албан хойрог ябадал гаргаһан, гүрэнэй хуули хазагайруулһан, заагдаһан дутагдалнуудые саг соонь усадхажа шадаагүй 28 хүтэлбэрилэгшэ зэмэдэ хүртэһэн байха.

Тиихэдэ хүдэлмэридөө, гүрэнэй зөөридэ хайша хэрэгээр хандаһан хүнүүд дүн хамтадаа 17.592 түхэригэй ялада унаһан байна. Тэдэнэй тоодо 6 харюусалгата тушаалтад ороно. Эдэнэр 1330 түхэригэй яла түлөө.

Ниитын адууһа малые олоор гарзалуулһан Чисаанын, Хэжэнгын совхозуудай ахамад зооветеринарна мэргэжэлтэд Г. И. Шанаров, И. Ц.-Д. Чимитдоржиев, Б. Ц. Ринчинов, Е. Д. Эрдынеева гэгшэд моральна болон материальна талаһаа хэһээгдэһэн байха юм.

Чисаанын совхозой мэргэжэлтэд гарзалуулһан малайнгаа түлөө өөрынгөө үмсын мал совхоздо тушааха баатай болоо. Зүгөөр хэжэнгынхид энэ талаар хэмжээнүүдые үшөөл һулаар абажа байна. Энэ ажахыда нёдондо жэлдэ аяар 71 тугал гарзалаа.

Хамтын хүсөөр хэгдэһэн шалгалтануудай дүнгүүдые районойнгоо «Хэжэнгын гол» газетэдэ толилуулан, олоной анхаралда табидаг байнабди. Үнгэрэгшэ жэлэй хугасаа соо «Арадай хиналтын хуудаһан» гэһэн ниитэ гаршаг доро олохон материалнууд толилогдобо.

Арадай хинагшадай үнгэргэдэг рейднүүдтэ агропромсоюзай мэргэжэлтэд, арадай депутадуудай Советүүдэй комиссинуудай гэшүүд, байгаали хамгаалгын эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэд эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

Гадна урдань үнгэргэһэн шалгалтануудай дүнгүүдээр ямар хэмжээнүүдэй абтажа байһан тухай саг үргэлжэ һонирходог зантайбди. Тиимэ найман шалгалта үнгэргөө һэмди. Тэдэнэймнай долоониинь районой комитедэй заседани дээрэ дахинаа хаража үзэгдөөд, урдань абтаһан шиидхэбэринүүдэй хэрэгээр дүүргэгдэһые хараадаа абаһан байнабди.

Ниитын малай үбэлжэлгын, хабарай тарилгын, тэжээл бэлэдхэлгын болон таряа хурялгын үедэ районой ажахынуудта саг зуурын постнууд байгуулагдадаг. Тэдэнэй гэшүүд хүдэлмэри хинадаг, дутуу дундануудые усадхаха хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Энэ талаар Хэжэнгын, Загаһатын, Чисаанын, Могсохоной совхозуудай саг зуурын постнууд яһала эдэбхитэй.

Үнгэрэгшэ жэлэй туршада манай ажахынуудта дүн хамта 1315 толгой эбэртэ бодо мал гарзалаа. Энэнь урзанда жэлэйхиһээ аяар 82 толгойгоор олон болоно. Тэрэ тоодо 768 тугал оролсоно.

Гадна 1246 толгой үнеэд һубайраа. Тиин 100 үнеэн бүриһөө 59.7 тугал абтаа.

Мяханай комбинадта эльгээгдэһэн 3458 толгой эбэртэ бодо малай 864-ниинь, 23.376 хонидой 9817-ниинь мүн лэ туранхайгаар тушаагдаа. Эдэ бүгэдын түлөө районой ажахынууд 786 мянга 400 түхэригэй ялада унаа.

Ушхайтын, Могсохоной, Хэжэнгын болон Ородой совхозууд туранхай мал илангаяа олоор тушааһан зандаа гээд хэлэлтэй.

Зарим газарта арадай хинагшадта ханамжагүйгөөр хандахаяа һанадаг. Тиимэ ябадалнуудтай эбсэшэгүйгөөр тэмсэхэ хэрэгтэй. Олоной хэрэгэй түлөө тэмсэжэ ябагшадай нэрэ хүндэнь хадаа тэдэнэй сэбэр һайхан сэдьхэлһээ, һэшхэл бодолһоо, үнэн сэхэ хэрэгһээ эхитэй гээшэ. Энээн тухай партийна, совет органуудай хүтэлбэрилэгшэд, мүн олониитэ мартаха ёһогүй.

И. ДМИТРИЕВ,
Хэжэнгын районой арадай хиналтын комитедэй түрүүлэгшын уялга гүйсэдхэгшэ.

МАГАЗИН …Н БАРИХАБ?

наев суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, Хойморой сельпогой хүдэлмэрилэгшэд хэды хүндэ байдалда байгаашье һаа, үнгэрэгшэ жэлэйнгээ түсэб амжалтатайгаар дүүргэжэ шадаа гэжэ тэмдэглээ. Сельпогой магазинуудай байра хуушан, муудашанхай. Наймаанай талмайнууд тон баганууд. Шэнэ, томо магазинуудые барихада, хэн мүнгэ һомолхоб райпотребсоюз гү, али Буркоопсоюз гү? Колхозой материальна үндэһэ һуури һула. Тиимэһээ сельподо һаяар туһалха аргагүй. Теэд бэшэ эмхи зургаанууд худалдаа наймаа һайн болгохын тула ямаршье туһа нэмэри оруулнагүй. Ядахын сагта сельподо бензиншье хүсэд хүртэнэгүй. Сельпо эд бараагаа ,эдеэ хоолоо юугээр, ямар аргаар зөөхэ, наймаалха болоноб?

Туранай сельпогой ахамад бухгалтер В. Л. Сыренова үгэ хэлэхэдээ, райпотребсоюзай түсэблэлгын-экономическа хүдэлмэридэ дутуу дунданууд олон гэжэ тэмдэглээ. Оптово баазатай харилсаан муу. Тиимэһээ эд бараан дутуугаар абтана. РПС-эй худалдаа наймаанай таһаг эд бараа хубаахадаа, бүхы сельпонуудта адли тэгшээр үгэнэгүй. Холын сельпо хадаа транспортда ехэ мүнгэ зөөри туранайхид гаргашална. Тиимэһээ холын магазинууд саг соогоо эд бараа абажа шаданагүй. Сельпогой ниитын эдеэ хоолой эмхинүүд нёдондо түсэбөө дүүргээгүй. Кадрова, гэр байрын асуудалнууд шиидхэгдэнэгүй. Совхоз ехэнхи мяхаяа зонһоо худалдажа абана. Сельподо мүртэй юумэн ороногүй. Тиимэһээ энэ талаар түсэб дүүргэхэнь тон хүндэ болоо. Түсэблэлгэ хэхэдээ, дээрэһээ бэшэ, харин өөһэдөө хаража табиха шухала гэжэ хэлээ.

— Бензин, запчастьнуудай үгы дээрэһээ автобазын олон машина зогсоно,— гээд жолоошон-наймаалагша Н. И. Томилов тэмдэглэбэ.— Түнхэнэй сельпо нёдондо жэлдэ баазаһаа зарим зүйлэй эд бараа огто абаагүй. Тиимэһээ өөрымнай экспедитор тэндэ байха ёһотой. «Сибиряк» колхоздо олон залуушуул ажалладаг. Тэдэнэр моодно хубсаһа, гутал захидаг. Теэд захилнуудыень дүүргэхэ аргагүйдэжэ зобоноб,— гэбэ.

«Сибиряк» колхозой түрүүлэгшэ Ю. П. Седов ендэр дээрэ гарахадаа, хүдөө нютагуудта ажаһуугшадай 39 процент зондо юундэ оройдоол 30 процент эд бараан үгтэнэ гэшэб гэжэ гайхаба. Энэ эд бараае хүдөөгэй зондо бусааха хэрэгтэй. Энэ асуудал Буряадай АССР-эй Верховно Советэй түрүүшын сесси дээрэ табихаб гэжэ найдуулба. Эд бараа элбэг болгожо, худалдаа наймаа һайжаруулха гээшэмнай партиин хараалһан гол зорилгонуудай нэгэн болонхой. Энэмнай өөрын онсо шанартай хүдэлмэри гэжэ Ю. П. Седов тэмдэглэбэ. Тиимэһээ суглаан дээрэ худалдаа наймаанай ажалшад бэе бэеынгээ урда тоосонгүй ,саашадаа ажалаа һайн болгохо тухайгаа хөөрэлдэхэ ёһотой гээ һэн.

Районой бэлэдхэлэй конторын түрүүлэгшэ С. Г. Тырхеев үнгэрэгшэ жэлдэ муугаар хүдэлһэнөө сэхэ мэдэрхэ зуураа, энэ алдуугаа дахинаа дабтахагүйбди гээ. Үмсын мал худалдажа абаад, шахан таргалуулха, мяхыень колбаса болгохо талаар ажал эхилһэн тухайгаа олондо мэдээсээ.

Жэмһэгэй совхозрабкоопой бэлэдхэгшэ К. Ф. Бадмаева өөрынгөө ажал тухай хөөрэбэ. Элдэбын ноохой нобшо, яһа ,макулатура суглуулха гэхэдэ, транспорт үгы. Ажахынууд малай арһа тушаахадаа, шанартань анхарал хандуулнагүй. Нэгэдэхи сортоор абтаһан нэгэшье арһан байдаггүй гэбэ.

Зуун-Мориной дунда һургуулиин багша, арадай хиналтын бүлэгэй гэшүүн З. М. Шведовада үгэ үгтөө. Наймаалагшадай зүгһөө тэрэ олон гомдол оруулаа.

Партиин Түнхэнэй райкомой хоёрдохи секретарь В. Д. Оленников энэ суглаанда хабаадажа, үгэ хэлэһэн байна.

Суглаанда хэгдэһэн элидхэлнүүдһээ тобшолол хэхэдэ, олонхи сельпонуудай кадрнуудай талаар хүндэ байдалда байһаниинь мэдэгдэбэ. Районой наймаалагшадые бэлэдэг һургуули жэлдээ оройдоол 5—6 хүниие һургана. Сельпогой түлөөлэгшэд ерээдүйнгөө халаанда һаналаа табинагүй. Мэргэжэлээрээ мүрысэлгэшье мартагданхай. Эдэ асуудалнуудые шиидхэхын тула ямар хэмжээнүүдые абаха тухайгаа хэлсэһэн байна. Тус суглаанда Түнхэнэй худалдаа наймаанай ажалай түрүүшүүл нэрлэгдэжэ, Хүндэлэлэй грамота, үнэтэ бэлэгүүдтэ хүртэбэ. Сельпонуудай уран һайханай бүлгэмүүд суглараашадай урда концерт харуулжа урмашуулба.

Б. ШАРАКШАНОВ,
манай корр.

Нигуулэсхы сэдьхэлэй нангин ёһоор

АНХАРАЛ ХЭРЭГТЭЙ

Орон доторнай тохёолдоһон ажаһуудал, байдалай хүшэр мүнөө үе сагта үбшэн үлбэр, ямаршье ажал илгаагүй хэжэ шадахагүй, нюрга муутай, хүл, гаргүй, хэбтэриин инвалидуудта илангаяа хүндэ болоод байна. Эдэнэр пенси тухай хуулиин абтаагүй байхада, һарадаа миил 25—30 түхэриг тэдхэмжэ абадаг һэн. Мүнөө үедэ 70—80 түхэриг пенси абана. Үл хоолоо, хубсаһа хунар дутамаггүй худалдан абаад байхаар тэдхэмжэ гү? Үгы гээд бултадаа мэдэрнэбди. Тиимэһээ инвалидуудай олониитэдэ туһатай байха, ямар нэгэн ажал хэжэ, мүнгэ олохо гэжэ эрмэлзэхэдэнь, өөршөөхэ, дэмжэхэ, арга хургаяа оложо, туһалхаяа оролдохо ёһотойбди. Эдэнэр үйлэдбэридэ хэрэгтэй, һайн хүдэлмэришэд болохо гээд найдажа ябаһанай дэмы. Инвалид хүн ажалай талаар элүүр хүндэ заяандаашье хүрэхэгүй. Хабар-намарай хагсуу үе сагта үбшэниинь бүри һүжэржэ, хэды зобоодог бэ даа! Ажал тухай эндэ һанахын аргагүй. Бусадшье сагта эдэнэр элдэб үбшэндэ мүн лэ олоор нэрбэгдэдэг. һуларһан организмда ямаршье микроб аюул асарна ха юм.

Гэбэшье бүхы бэрхэшээл, түбэгүүдые дабажа, инвалидуудай бүлгэмэй Буряадай отделениин дэргэдэ нюрга үбшэн хүн зониие арголхо «Калинка» кооператив үнгэрэгшэ жэлэй сентябрь һарада байгуулагдаа. Тиигээд лэ бүхы орёо шухала асуудалнуудынь огто үгы болошоо гээд хэлэхэдэ буруу юм ааб даа. Бэрхэшээлнүүдынь бүри олошороо. Арбан хоёр эхэнэрые, дүрбэн эрэшүүлые нэгэдүүлһэн энэ кооперативта хэрэгтэй бүд, утаһан, эмхирдэг машинканууд, элдэб резинэ, шагта-ногто гэхэ мэтээр ходоодоо дуталдана. Байра, мүнгэн зөөришье (фонднууд) үгы. Арбаад эхэнэрнүүд гэртээ, оёдолой үмсын машинкануудаар хубсаһа оёдог юм. «Профсоюзник» соёлой байшантай хэлсээ баталжа, эдэнэр концерт наадануудта үмдэдэг костюмуудые оёбо. «Аистёнок» байшангай багашуулда үнгэтэ ситец, тансаран бүдүүдээр хүүртигүүдые оёно. Хүүртигэй хэдэн янзын модельнүүдые техническэ-мэргэжэлэй 6-дахи училищиин модельер Г. Г. Смородников ямаршье түлбэригүйгөөр бүтээжэ, одоол сэбэр һайхан сэдьхэлһээ туһалаа һэн. Тиигээд зузаан ватинтай хубсаһа оёхоёо заримшуул арсана. Энэнь үндэһэтэй ааб даа. Оёдолойнь машинка эбдэржэ болохо бшуу. Кооперативта гансал Любовь Хуриганова оёдолшоной мэргэжэлтэй ,дүй дүршэлтэй юм. Тэрэ хадаа оёдолой үйлэдбэриин «Туяана» нэгэдэлдэ урдань ажаллаһан хүн болоно.

Гадар трикотаж хубсаһанай фабрика, «Бурятобувьбыт» нэгэдэл эдэнэртэ анхаралаа ёһотоор хандуулжа, үртэһэн гэхэ мэтээр туһалдаг һаань, ехэ һайн бэлэй. Жэшээнь, «Бурятобувьбыт» нэгэдэлһээ арһанай зүйл эрихэдэнь, «гүрэнэй сэнһээ гурба дахин үнэтэйгөөр, кооператив хададтнай танда худалдахабди» гээд харюусаа һэн. Кооперативууд ондо ондоо зорилготой, ондо ондоо хүдэлмэришэдтэй байдаг. Үбшэн үлбэр эдэниие хайрлахаар, туһалхаар бэшэ юм гү?

Өөрөө нюрганай үбшэнтэй, инвалид хүн Александр Георгиевич Постников тус кооперативай түрүүлэгшэ юм. Үмсынгөө машинаар ябажа, бүд, шагта гэхэ мэтые худалдан абажа, оёдолшо эхэнэрнүүдэй гэрнүүдтэнь тараадаг, оёһон хубсаһыень абаашадаг, эмхинүүдтэй хубсаһа оёхо тухай хэлсээ баталдаг ажалтай.

— Кооперативаймнай эрэшүүл локомотив-вагон заһабарилгын заводто электро-гүсэ, самовар, үһэ буржылгаха хэрэгсэл гэхэ мэтые бүтээдэг юм. Хара-сагаан үнгөөр харуулдаг телевизорнүүдые заһабарилдаг болохомнай. Фотографи хэхэ гэхэдэ, химикадууд, плёнко дуталдана. Материально-техническэ хангалгын республикын Гүрэнэй комитет бидэниие анхараг лэ гээд сэдьхэжэ, гуйжа байдагби,— гэжэ А. Г. Постников хөөрэнэ.

Б. ТУМУРОВА.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС · АПН

МАЙН НЭГЭНЭЙ ЗУУН ЖЭЛЭЙ ОЙДО

ПРАГА. Майн нэгэнэй үдэр бүхы оронуудай ажалшад али бүхы түхэлэй дарлалта мүлжэлгэдэ, хашалта харшалалтада, адли тэгшэ бэшэ байдалда эсэргүү, дэлхэй амгалан тайбанаар ажаһууха эрхэтэй болохын түлөө ниитэ нэгэн тэмсэлые баримталдаг, демократическа общество байгуулгада хабаадаха хүсэлэнтэй байһанаа баталдаг юм гэжэ Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн Федерациин Майн нэгэнэй зуун жэлэй ойдо зорюулагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ. Энэ тэмсэлынь социальна хүгжэлтэ дэбжэлтэ тээшэ шармайһан шухала хүсэн болохо профсоюзай хүдэлөөе хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ арга олгоһон байха юм.

Майн нэгэнэй зуун жэлэй ойн үдэр профсоюзуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ, дэлхэй дээрэхи профсоюзуудай хүдэлөөнэй эб эе таһалха гэһэн һэдэлгэнүүдые зайсуулха шухала.

ЛИТВАДАХИ БАЙДАЛЫЕ ТАЙЛБАРИЛНА

ВАШИНГТОН. «Саюдисаар» дэмжэгдэһэн кандидадуудай Литвагай парламентын һунгалтада диилэнхи олонхиие абаашье һаань, дулдыданги бэшэ байдалые соносхохо шиидхэбэри тухай багахан бүлэг политигуудта мэдээжэ байгаа»,— гэжэ «Вашингтон пост» газетын Литвагаар ябаһан корреспондент А. Брамберг бэшэнэ. «Энэ нюуса юумэ, республикые дулдыданги бэшэ байдалтай болгожо яаралтайгаар соносхолгые «Саюдисай» гэшүүд «Президентын шэнэ эрхэ түлөөлэлгэнүүдэй тэрээндэ олгогдохын урда тээ М. Горбачевой урда нимэ баримтые эртэнһээ табиха шухала, энэ ушар Литвагай шэнэ правительствые баруунай оронуудай мэдэрхыень баадхаха байна» гэжэ тэрээндэ ойлгуулба.

«Иимэ ушар баримтанууд тиихэдэ, мүнөөшье хүрэтэрөө гэһэн хонгор байһаараа, урда тээнь хэгдэһэн мэдүүлгэнүүдтэ таарахагүй байһаараа намайе гайхуулаа һэн,— гэжэ журналист тэмдэглэбэ. —«Саюдисай» хараа бодолые элирхэйлэн харуулдаг Вильнюсэй «Литуэйнион ревью» газетэ «Саюдисай» түрүү ажал ябуулагшадтай хэһэн хөөрэлдөөнүүдые февралиин 15-да толилһон байгаа. Дулдыданги бэшэ байдал тухай асуудалаар референдум үнгэргэхэдөө, тэдэнэр бултадаа шахуу болгоомжотой байхыень уряалаа һэн. «Адли тэгшэ эрхэтэй хоёр гүрэнэй хоорондохи харилсаае һэргээхэ арга олгоһон шатанууд тухай Советскэ Союзтай хэлсээ баталха шухала гэжэ президент В. Ландсбергис мэдүүлбэ. Болгроомжотой байха тухайдаа мартын 11-дэ мартажархиһан байгаа. Дулдыданги бэшэ байдалай соносхогдоһоорнь гайхан гэлыһэн байгаабди гэжэ Литвагай элитэ мэдээжэ философ, «Саюдисай» гэшүүн А. Слиогерис үглөөдэрынь намда хэлээ һэн. Гансал би бэшэ, харин университедтэ намтай суугтаа хүдэлдэг хүнүүд яаха аргагүйгөөр гайхаба. Республика дотор ажаһуудаг литва бэшэ ондоо үндэһэ яһатанай, багсаамжалхада, бүхы хүн зоной 18 процентнь болодог ородуудай, полягуудай һанал бодолые, мэдэрэлые хараада абаха дурагүйень шүүмжэлэнгүй байхын аргагүй».

«Мүнөө мухардашоод байһан оршон байдал аюултай хойшолонгуудтай юм. Бодото байдал али бүхы талаһаа буултануудые хэжэ, эгээл таарамжатай хэмжээнүүдые абаха эрилтэ табина,— гэжэ А. Брамберг тоолоно.— Магад, дулдыданги бэшэ байдалые соносхоһон ушарыень удаан саг соо анхаралдаа абахагүй гэһэн Москвагай дурадхал хадаа зүб шэглэлээр хэгдэһэн алхам мүн болоно».

БҮХЭХИТАДАЙ ЗҮБЛӨӨН

ПЕКИН. Партийно-захиргаануудай кадрова хүдэлмэрилэгшэдэй үмсын гэрнүүдые хуули бусаар барилга хадаа гурим ёһо хазагайруулһан ябадал болоно гэжэ жаяг журамые шалгаха талаар КПК-гай Центральна комиссиин саг үргэлжын комитедэй гэшүүн Лю Линн хэлэбэ. Энэ асуудалда зорюулагдажа, эндэ үнгэргэгдэһэн бүхэхитадай зүблөөн дээрэ тэрэ үгэ хэлэһэн байгаа гэжэ «Жэньминь жибао» газетэ мэдээсэнэ.

Өөрын квартирануудые, гэрнүүдые барихыень калрова хүдэлмэрилэгшэдтэ хориһон КПК-гай ЦК-гай 1983 ондо «Нээмэл бэшэгэй» толилогдоһонһоо хойшо энэ талаар «зарим тэды амжалтанууд туйлагдаһан байгаа» гэжэ газетэ бэшэнэ. Гэхэтэй хамта илангаяа доодо шатада иимэ хангалтагүй ушар баримтанууд нилээд хүгжэһэн байна.

ПЕНТАГОНДО ҺОМОЛОЛГОНУУДЫЕ ХОРООХО

ВАШИНГТОН. 1991 оной финансын жэлдэ Пентагоной бюджедые гурбанай нэгэ хубяар хорооохо шухала гэжэ американецууд мэдүүлнэ гээд дайн дажарта эсэргүүгээр Оборонын ба буу зэбсэгүүдые хуряалгын асуудалнуудай талаар институдай эмхидхэһэн «Американецууд аюулгүй байдал тухай хэлсэнэ» гэһэн эмхиин захилай үндэһөөр үнгэргэгдэһэн ниитын асуулта элирхэйлэн гэршэлнэ.

Багсаамжалхада, 450 миллиард долларой сэнтэй хэдэн сэрэгэй үнэтэй программануудта мүнгэ һомололгые нэн түрүүн хорооохо эрилтэ американецууд табина.

США-гай Оборонын министерствын бюджет горитой ехэ хэмжээгээр —78,2 миллиард доллараар хороогдохо ёһотой гэжэ асуултада хабаадагшадай 70 шахуу процентнь тоолоно. Эндэһээ гараһан мүнгэ зөөрие эрдэм һуралсалай, элүүрые хамгаалгын, оршон тойронхи байгаалине сахилгын, эрдэм ухаанай шэнжэлгэнүүдэй талаар ехэ ехэ программануудые бэелүүлгэдэ гаргашалхаар хараалагдана.

ТАСС: ТОБШО ҺОНИН

стриин делегаци хуулитаар уригдаһан юм. Долоон хоногой туршада айлшад Таджигай ниислэлэй соёлой томо түбүүдээр ябаха, Душанбе шадархи түүхын-археологическа хүшөөнүүдые хараха, айлнуудаар айлшалха байна.

БИРОБИДЖАН. Арадай телевизионно студи түрүүшынгээ программые Еврейн автономито областиин телевизор харагшадай анхаралда дурадхаба. Ажахын тоосооной «Евроинко» нэгэдэл, областной радиогой журналистнууд болон хэлхээ холбооной управлени тэрэниие эмхидхээ юм.

НОВГОРОД. Ородой эртэ урдын хотодо һаяхан «Украинын уран зураг» гэһэн выставкэ нээгдээ. Уран зурагай, графикын, скульптурын, шэмэглэн гоёохо ба арадай искусствын бүтээлнүүд тэндэ табигдынхай. Энэ выставкэ Калининда харуулагдаа һэн. Новгородто һара соо харуулагдаһанай һүүлдэнь Псков, удаань Ригэ эльгээгдэхэ юм.

(ТАСС).

У-Ж. Дондуков

БЕРЛИН ХҮРЭТЭР ХАЗААР МОРЁОР

ИЛАЛТЫН ҮДЭР

(Түгэсхэл. Эхниинь апрелиин 5, 6, 10, 11, 17, 20-ной номернуудта).

1945 оной майн 8-да Эльбэ мүрэндэ тулаад байхадаа, би энэ дайе дүүргээ һэм. Би тэрээн тухай дэлгэрэнгыгээр хөөрэхэ гэжэ туршаһуу.

1945 оной майн 7-до Эльбэ мүрэндэ хүрэжэ ерэбэбди. Маанадай эзэмдэжэ абаха ёһотой Гамбург хото хүрэтэр нилээд холо һэн.

Немец нэгэ томо гэр соо полкымнай штаб түбхинэбэ. Тойроод үдхэн сэсэрлиг. Хэдэн зуун жэлэй, бүдүүн аад, үндэр гэгшын дүүб модод тэндэ урганхай.

Холын харгыда унатараа эсэһэн солдадууд үдэшын эдеэндэ суглараба. Тиихэдэ манине хэмжүүргүй һайнаар эдеэлүүлдэг бэлэй. Манай полк 100 гаран толгой үхэр малтай болоһон байгаа.

Үдэшын 23 часта садатараа эдеэлһэн би нэгэ томо дүүб доро плащ-майхандаа орёолдоод, бүхэ гэгшээр, ёһотойл баатарай нойроор унташабаб. 1945 оной майн 8-най һүниин 4 сагта буу шуугай айхабтар шангаар наяралдаанай болоходо, би һэришэбэб. Нюдэеэ хэды-еды аршаад хаанаһаамнай немецүүд добтолбо гээшэб гэжэ гайхабаб. Гэнтэ онигожо харан гэһээмни, бултадаа тэнгэри өөдэ буудажа, һүхирэлдэжэ, дэбхэрэлдэжэ байбал даа. Юушье ойлгожо ядабаб.

Манай полкын штабай комендантска взводой нэгэ солдат хажуугаарни гүйжэ гараха зуураа:

— Комсорг, буудыш, буудыш, салют үгыш! Дайн дүүрээ, дайн дүүрээ! Илалта болоо! Илалта!— гэжэ бүхы хүсэ шадалаараа, хоолойн хүрэхысэ хашхарба.

Һүүлдэнь иигэжэ нэмэбэ:

— Һаяхан Москваһаа Молотов радиогоор хэлээ. Дайн дүүрээ, Илалта мандаа гэнэ.

Бишье этигэжэ ядабаб. Зүүдэлжэ, нойрмогложо байна гээшэ гүб гэжэ түрүүшээр һанабаб. Теэд эрьелдэжэ, тойрожо харахадамни, шагнахадамни, энэмни үнэн дээрээ зүүдэн бэшэ, бодото юумэн, бодото үйлэ ушар болошобол даа.

Одоо даа! Энэ муухай, аюул ехэтэй, улаан шуһа һайса адхуулһан, гал дүлөөр, түймэрөөр соробхилһон дайн дажарһаа амиды мэндэ бусахаб, түрэл нютагайнгаа жабхалан һайхан шарайе хаража, сэнхир хүхэ огторгой доронь алхалжа, сэлгеэ тунгалаг агаараарнь сээжэ дүүрэн амилжа ябахаб гэжэ ой ухаандам ороогүй ябаһан намда «Илалта» гэһэн үгын ямар үнэтэй сэнтэй байһаниинь мэдээжэ аа даа. Үнэн дээрээ иигэжэ бододог һэм: «Түрэл нютагаа хаража, гол горхонойнь уһа ууха, зүлгэ ногоото хүрьһыень гэшхэхэ хуби талаан намда ерэхэ гээшэ гү?»

Хаанашьеб, хариин дайдын нэгэ үнсэгтэ, намаг соо гү, али ой шэдхэдэ гү, али шулуун хадын хормойдо гү, али мушхаран урдаһан мүрэнэй долгин соо гү, али хото городой гэрэй бутархай доро гү, али яаралтайгаар малтагдаһан окоп, траншей соо гү — юрэдөө, нэгэл газарта алуулжа унахаб гэжэ юундэшьеб һанадаг бэлэйб. Тиигэбэшье гэртээ бэшэг бэшэхэ бүхэндөө: «Дайгаа дараад, даагаа һүүлдээд, илалта түйлаад бусахабди» гэжэ ходол бэшэдэг тухайгаа эдэ минутануудай үедэ эжэ эхигүй һанаад орхибоб. Али хайрата, газар уһан дээрэ гансахан эгэшымни: «Будда бурхамни, гайхамшагта гурбан эрдэни! Шарахан хүбүүем хайрлыш даа, харыш даа, ухэлэй аюулһаа абарыш даа» гэжэ тарни уншаашань бурханда дуулдаад, амиды мэндэ үлэбэ гээшэ гүб? Би амидыб, би амидыб! Этигэжэ ядаһандаа, бэе махабадаа барижа үзэбэб, шэмхэжэ туршабаб. Зүб даа, бодото бэеэрээ хүрьһэтэ газар гэшхэжэ, хүрин-улаан зүрхэеэ түшэгэнүүлэн, агаараар амилжа байбаб.

...Тойроод байһан солдадуудни тэбэрилдэнэ, таалалдана, дуу дуулалдана, хатаралдана. Бишье түрэл буряад дуугаа татажа эхилбэб. Эгээл тиихэдээ аяар холо, хэдэн зуугаад, мянгаад хада уулануудай, мүн дуу түргэн долгидоо түлхиһэн олон тоото мүрэнүүдэй, нэлэнхы уужам талануудай, һэлхи жабарта долгилһон элһэн губинуудай, ан арьяатанай төөримэ хүбшэ тайгануудай, шугы бургааһануудай саана байһан Буряад орондоо, тоонто нютагтаа, арбанхан долоотой наһандаа гаража ошоһон гэртээ ерэһэн, хүрэһэн мэтэ болоноб.

Эгээл эндэ намайе, минии нүхэдые энэ һүрөөтэ дайнда үдэшэхэдөө, үеымни гүлмэр залуухан басагадай иигэжэ дуулананиинь толгойдом зуралзан оробо:

Байгал далайн баруугаар
Бархируулаад вагоноор
Баталһан ганса амарагни
Баруунхан фронт мордобол даа.
Сэнхир далайн эрьеэр лэ
Шэнхинүүлээд вагоноор
Шэхэлһэн ганса амарагни
Шэрүүхэн фронт мордобол даа.

Тэрэ гэһээр дүрбэн жэл, дүрбэн нажар, намар, үбэл, хабарнууд үнгэрөө. Дүрбэн жэлдэ лариин утаан соогуур ябагдажа, шуһаар урдаһан горходые, алуулһан хүнүүдэй бэенүүдээр бүрхөөгдэһэн талануудые, тэнгэри хүрэтэр мушхарһан түймэрнүүдые һайсал харагдаа.

1941 оной зунай халуун үдэр колхозой полуторка машинада һуужа мордоһон тэрэ зураг мүнөөшье болотор нюдэндэм дахин дахин харагдахадал гэдэг. Бэлиг ехэтэ буряад поэт Дондок Улзытуевай бэшэһэн «Аханартаа» гэһэн шүлэгые мүнөө уншаха бүхэндөө тэрэ үеын байдалда ороһон шэнги болодогби.

Түлэг сэнгүү наһандаа
Түрэл богоһоо алхажа,
Үлгэн сэнхир тоонтодоо
Үхибүүн наһаяа орхижо,
Агуу дайнда мордоһон,
Ахайнараа дууланам.
Арюун нангин захяаень
Аман соогоо дуудакам...

Энэ шүлэг нилээд ута юм. Теэд арбан долоотойхон наһандаа фронт мордоһон маанадта зорюулһан шүлэг хадань би сэдьхэлээ хүдэлгэн мүнөөшье дахин дахин уншадагби.

...Бишье тиихэдэ, дайнай дүүрэһэн үглөөгүүр түрэл буряад дуунуудаа хангюурдаһан зандаал һэм.

Сэлгеэхэн Түгнэмни
долгилжол байна,
Сэсэгынь һалбараад
байнал гү даа!
Шэнэлһэн гансамни
захюулжал байна,
Сээжэндэм домоглон
оронол гү даа!

Минии дайшалхы нүхэдни намһаа асууна:

— Комсорг, юун тухай дууланаш?

Бинь баяртайгаар иигэжэ харюусанаб:

— Сэлгеэ һайхан Түгнэ нютаг, түрэлхид, тэндэ үлэһэн нүхэд, хүхэ сэнхир огторгой, сэбэр тунгалаг уһатай голнууд тухайгаа, тэдээндээ амиды мэндэ бусажа ошохо тухайгаа дууланаб.

...Би тэрэ дүрбэн жэлдэ дайнда ябахадаа, дүгэргаржааматаяа, шагса бурхантаяа, 50 сагаанай мүнгэтэеэ, улаан утаһатай тэбэнэ зүүнтэеэ хахасангүй, ходо бэедээ хадагалан абажа ябадаг һэм. Тэрэ һайн һайхан заншал — нютагай шоройе бэедээ абажа ябаха гээшын үлзытэй, дэмбэрэлтэй байһаниие ойлгоо бэлэйб. Эдэ бүгэдые хайрата эгэшэмни мордолгон дээрэмни намда үгэһэн юм.

Тэрэ Илалтын түрүүшын үдэр тэрэ бишыхан туулмагаа тайлажа харабаб. Тэбэнэ зүүмни жэбэржэ, хэдэн газараар хухараад, жэжэхэн түмэр болошоһон байба. Мүнгэн монетэмни нилээд лэ хэрлэшэнхэй. Харин шагса бурхамни яагаашьегүй, тэрэл зандаа ялайжал харагдаба.

Илалтын үдэртэ зорюулжа солдадууднай обоо хүбөө мяха шанаба. 50 литрэй бидон соо архи хаанаһаашьеб асарба. Бүхэли үдэрөөрөө эдеэлбэбди, архи уубабди. Тиибэшье тэрэ парк сооһоо зайжа зуража хэншье ошобогүй, һогтуу галзуу хүнүүдшье харагдабагүй. Юуб гэхэдэ, булта сэрэгшэд тэнгэридэ хүрэтэр дэбхэрхээр баярлаһаншье һаа, бэеэ шангаар, няд байса барижа, түрэл нютагтаа ,гэртээ бүтэн бүлеэн бусаха тухайгаа бодожо, домогложо ябаа ха юм.

Хоёр үдэрэй үнгэрһэн хойно, 1945 оной майн 10-най үдэр 12 сагта, морин сэрэгтэ гвардиин 35-дахи полкын командирай захиралтын ёһоор, бидэшье буу-шуугаа, хүбсаһа хунараа, эмээл тоногоо сэбэрлээд, Эльбэ мүрэн тээшэ дабшабабди. Тэрэ ехэ мүрэнэй эрьедэ ерэбэбди. Эдэ бүгэдыемнай «Мосфильмын» кинохронико буулгажа абаба. Һүүлдэнь тэдэ зурагуудые «Огонёк» журналда, «Красная звезда» газетэдэ хараа һэмди.

Манай полкын командир, гвардиин подполковник В. Д. Гладков шэшэрһэн хоолойгоор иигэжэ хашхарба:

— Алдар суута агуу баатарнууд ,хасагууд, таанадые, СССР ороной, Польшо, Германиин газар дээгүүр хэтүү шэрүүнээр дайлалдажа гараһан сэрэгшэдые үнэн зүрхэнһөө хани халуунаар амаршалнаб! Агуу Илалтаар, нүхэдни!

Һүрөөтэй «ура» хашхараан Эльбэ мүрэнэй үргэн нюруу дээгүүр ханхинан зэдэлбэ. Подполковник Гладков бидэнээ баяртай нюдөөр хаража:

— Зай, хүбүүд, урдын хасаг сэрэгүүдэй ёһоор, энэ Эльбэ мүрэнһөө моридоо уһалая! Моридһоо буугты!— гээд, омог дорюунаар хэлэбэ.

Бидэшье моридһоо һурэн буужа, Баруун Европын тэб тэгэндүүр мушхаран урдаһан Эльбэ мүрэнһөө урдын хасаг баатарнууд мэтээр моридоо уһалбабди:

— Илалтын үдэрөөр!

...Иигэжэ уужам дэлгэр Эхэ оронойнай ниислэл хото Москва шадарһаа 1941 оной шэмэрүүн декабрь һараһаа баруун тээшээ дүрбэн жэлдэ зорижо, гал дүлэн, намаг налхи, үдхэн ой, хада уулануud соогуур, гүндүү ехэ уһа мүрэнүүд дээгүүр манай дайшалхы зам гаража, аяар холын Берлин, Эльбэ хүрэһэн байна бшуу.

Дайн, дайн... 20 миллион хүнүүдээ энэ дайнда алдаабди. Мүнөө дэлхэйн бүмбэрсэг дээрэ энхэ тайбаниие, амгалан байдал сахихын түлөө манай совет арад баатарлигаар тэмсэжэ, оролдожо байна.

Бидэнэр дайгүйгөөр 45 жэлдэ ажаһуубабди. Тэрэ 1945 оной хабар «хүрин тахал»— фашизмын эзэндэ хүрэжэ ошоһомнай, Европын арадуудые боолшолхоһоо абарһамнай дэлхэйн хүн түрэлтэнэй түүхэдэ алтан хуудаһанууд боложо орсо.

Энээнтэй дашарамдуулан, мэдээжэ совет поэт Роберт Рождественскиин «Реквиемэй» огсом дорюун мүрнүүдээр дайшалхы дурдалгаа түгэсхэн дүүргэнэб:

Һанажал ябагты!
Зуун жэлнүүдтэш!
Һанажал ябагты!
Энэ нангин хүсэлөө
Зуун жэлнүүдтэ абажа
гарагты!
Дуун шэнгеэр хадагалжа
ябагты!
Хэзээдэ ерэхэгүй, унаһан
хүнүүд тухай
Хэлэжэ тангаргланаб,
һанажал ябагты!

ХҮН БА *байгаали*

Засагай дээдын зургаануудта

ОЙН ТҮЙМЭРҺӨӨ ҺЭРГЫЛЭЕ!

Байгша оной хабарай һаранuудта ой тайгада, мүн тала дайдаарше хуурай байжа, республикын зарим районуудай ой тайгада түймэр боложо эхилээ. Эндэ хүдөө ажахын сабшалан, бэлшээриин хагда галдаха ба ой тайгада хүдэлхэеэ гараһан ажалшадай гэмээр галай аюул болоһон байна.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан захиралтын ёһоор Захааминай, Зэдын, Загарайн, Бэшүүрэй, Ивалгын, Кабанскын, Хяагтын, Хэжэнгын, Хориин, Мухар-Шэбэрэй, Сэлэнгын, Прибайкалиин, Тарбагатайн, Түнхэнэй, Яруунын районуудай, Улаан-Үдэ хото шадарай ой тайгада ажалшадай болон транспортын орохонь хорюултай болобо.

Мүн арадай депутадуудай Баргажанай, Баунтын, Муйскын, Хойто-Байгалай, Хурамхаанай районно Соведүүдэй гүйсэдкомууд ойн ажахынуудтай сүг хамта байра дээрэ галай аюулай боломоор газарнуудта хорюул тогтоохо тухай түс захиралта дотор хэлэгдэнэ.

Ойн ажахын хүтэлбэрилэгшэд сагай уларилтай тааралдуулан, галай аюутай болохогүй үедэ горрайгүйсэдкомуудтай зүбшэн хэлсэжэ, ажалшадые, транспортна хэрэгсэлнүүдые ой тайгада орохыень зүбшөөжэ байхаар уялгалагдаба.

Буряадай ойн ажахынуудай территориалька үйлэдбэриин нэгэдэл республикын МВД-гэй гүрэнэй автоинспекцитэй сүг хамта шанга хиналта эмхидхэжэ, транспортна хэрэгсэлнүүдэй ойдо орохогүйн тула түсхай хорипто харуулһан тэмдэгүүдые харгын захаар табиха ёһотой гээд эндэ хэлэгдэнэ. Тиихэдэ ой тайгада хүдэлдэг предприятиин, организацинуудай транспортна хэрэгсэлнүүд ойдо хүдэлхэ эрхэтэй гэһэн ойн ажахынуудай организацинуудай зүбшөөлтэй байхаһаа гадна, хэнэй, хаана хүдэлһэн тухай түсхай тэмдэглэл хэгдэхэ зэргэтэй.

«СССР-эй ой тайгада галай аюул һэргылхэ тухай дүримтэй» зохилдуулан, хүбшэ тайгада түймэр табиһан эрхэтэдые элирүүлжэ, мүрдэжэ, хуулиин харюусалгада хабаадуулха тухай Буряадай АССР-эй Дотоодын хэрэгүүдэй министерствэдэ түсхай даабари үгтэһэн байна.

Эдэ үдэрнүүдтэ ангуушадта даалгагдаһан участогуудта, һамар суглуулагшадай газарнуудта галай аюулай боломоор аюултай хаһада ойн ажахын хүдэлмэрилэгшэдые тайгада эльгээжэ, шалгалта, хиналта хэжэ байха ба бусад хэмжээ ябуулгануудые хараалхыень «Бурятпромохота» гэжэ үйлэдбэриин нэгэдэл, һайн дураараа агнуури хэхэ республикын бүлгэм, Буркоопсоюзай коопзверопромхозуудай трест уялгалагдаһан байна.

Ой тайгада носоһон түймэрые саг дарыдань унтарааха, сараха зорилготойгоор арадай депутадуудай городской, районуудай нютагай Соведүүд түсхай машина, технико бэлдэхэ, ажалшадые олоорнь хабаадуулха гурим тогтоохо болоно. Энээнһээ гадна хүдөө нютагуудта тагда галдаха ябадал огто хоригдобо.

ХЭЗЭЭДЭШЬЕ БЭЛЭН БАЙХА УЯЛГАТАЙБДИ

Газаамнай урин дулаанай хаһа орожо, саһан хайлажа, харьялан урдаһаар. Зүгөөр март, апрель һаранuудта манай республика дотор шииг нойтон багаар орожо, тала дайда ехэбшэлэн хатажа захалдаг гээшэ. Эгээл энэ үедэ хээрэ газаа, ой тайга соогуур ябахадаа галаа болгоохо, һэргылхэ эрилтэ бидэнэр табиха ёһоороо табинабди. Юуб гэхэдэ, хуурай һаранuудта газарай хүрьһэн ехээр хатажа, гал түймэр түргөөр һүжэрдэг ха юм. Мүнөө апрель һарын түрүүшын долоон хоногой туршада республика дотор аяар 27 түймэр ой тайгада болобо гэһэн мэдээсэл бидэнэрэй урда һэримжэтэй, бэлэдхэл һайнтай байха эрилтэ табина.

Улаан-Үдын авиапредприятиин хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдые һайн мэдэдэг, ойлгодог гээшэ. Зүгөөр манай Забайкалиин авиабаза эдэнэртэй жэл бүри хэлсээ баталжа, АН-26 түхэлэй агаарай онгосо хэрэглэдэг гээшэбди. Һүүлэй хоёр жэлэй туршада түс онгосо хэрэглэхэдээ, парашютистнүүд самолет сооһоо һүрэхэ болоходоо, муу түхеэрэлгэтэй дээрэһээ ядалдана. Мүн «Ми-8т» түхэлэй вертолет түймэрэй боложо байһан газарта парашютистнүүдые буулгажа, шаданагүй. Эдэ бүгэдэеэ авиапредприятиин хүтэлбэрилэгшэд саг соонь хэхэ аад лэ, урданайхяараал дээрэһээ захиралта хүлеэнэ гээшэ ха.

Авиабазын коллектив ой модо галай аюулһаа хамгаалха хүдэлмэри хэхэ болоходоо, республикын ой модоной үйлэдбэриин территориальна нэгэдэлтэй хэлсээ баталдаг юм. Байгша ондо 4666 түхэриг мүнгэн һомологдонхой. Тиимэһээ авиабазын хэхэ хүдэлмэри жэл бүри ехэ боложо байдаг. Харин республикын предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд эдэ бүгэдые зүбөөр ойлгохо, туһаламжа үзүүлхэ гэжэ оролдоногүй.

КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй бүри 1987 ондо «Байгал нуурай оршондохи байгаалиин нөөсэнүүдые аршалан хамгаалха ба гамтай зүбөөр хэрэглэхэ хэмжээнүүд тухай» гэһэн мэдээжэ тогтоол соо иигэжэ хэлэгдэһэн байдаг: «Байгал нуурай оршон тойронхи байгаали, ойн модо галай аюулһаа һэргылхэ, хамгаалхын тула үдэртөө 4—5 дахин шалгалта агаарһаа хэжэ байха». Иимэ ниидэлгэ хэхэ болоходо, 3,5 миллион түхэриг хэрэгтэй болохо гэжэ багсаамжалагдаа юм. Мүнөө агаарай онгосонуудые хэрэглэхэдэ хэрэгтэй болохо 1,3 миллион түхэриг һомологдонхой. Энэмнай парти, правительствын хараалһан шухала тогтоол хэрэг дээрэнь бэелүүлэгдэхэ асуудалда хайша хэрэгээр хандаһан ябадал болоно бэшэ гү гээд асууха саг тулажа ерэнхэй.

РСФСР-эй Ойн ажахын министерство байгша ондо ойн түймэр сараха албатанай тооё 61 хүнөөр олошоруулаа гээшэ. Энэнь һайшаалтай. Зүгөөр эдэнэртэ түлэгдэхэ мүнгэниинь хаанаһаа абтаха юм? Энээндэ тоб гэмэ харюу үгэхэ хүтэлбэрилэгшэд үгы тооной болонхой.

Удаадахи асуудал гэхэдэ, ойдо һүжэрһэн түймэр унтарааха, сараха хэрэгтэ техникэ хэрэглэлгэ болоно. Мүнөө СССР-эй МВД-гэй түймэр сараха албатанай хүдэлмэришэд түсхай, һайн хүбсаһатай, түмэр малгай, противогазуудтай болонхой юм. Харин авиабазын албатан гансал түмэр малгайтай. Энэ малгай самолет, вертоледуудһаа парашюдаар һүрэхэдэ аргагүй хэрэгтэй байдаг. Зүгөөр түймэр унтараажа, сарража ябаха үедэ энэ малгай халуун байхаһаа гадна, дүтэ шадараа юунэйшье боложо байһые дуулахагүйш. Тиихэдэ бидэнэр кирзовэ сэбхи, нимгэхэн бээлэй абадаг гээшэбди. Үмдэһэн сабхимнай агаарһаа 4—5 дахин һүрэһэнэй һүүлээр хахаржа, һандаржа, хэрэгһээ гарана.

Урдандаа түймэр унтараахаяа ошоходоо, хүрзэ, һүхэеэ бэряад гарадаг һэмди. Бидэнэр мүнөөдэр хүрэтэр эдэнһээ һалаагүйбди. Һүүлэй арбаад жэлэй туршада эрдэм-шэнжэлгын институдууд СССР-эй ойн ажахын гүрэнэй комитедтэ ойн түймэр сараха хүдэлмэридэ хэрэглэмээр агрегадуудые, тракторнуудые зохёожо үгөө юм. Тэдэнэй нэгэн «Кутаиси» нэрэтэй мотоблок болоно. Энэмнай ойдо юрын хүдэлмэри хэхэдэ таарамаар аад, түймэр унтараахада ямаршье туһа үгэхэгүй гэжэ дүй дүршэл харуулба. Энээнһээ гадна ойн түймэр агаарһаа унтарааха түхеэрэлгэтэй Ан-26 «П» түхэлэй самолет хэрэглэгдэнэ. Зүгөөр энэ самолёт багаар уһа абадаг дээрэһээ, бидэнэрэй һанаһанда яашье хүрэнэгүй. Эндэһээ уламжалан урданайхяараал, мүнөөхи хүрзэ һүхэ хоёроол баринхай ойн түймэр унтараахаяа гараһан зандаал гээшэбди.

Хэды иимэ хүшэр хүндэ байдалда галай аюултай тэмсэл хэдэг манай баазын болон ойн ажахын коллектив урдаа табигдаһан зорилгонуудаа дүүргэхын хойноһоо үнэн зүрхэнһөө оролдожо, эрмэлзэжэ ябанабди. Үнгэрэгшэ жэлдэ республикын ой тайгада гараһан галай аюул саг соонь сеража, хэдэн зуугаад гектарай ойн модо хамгаалһан байгаабди. Тиихэдэ манай республикада галай аюулай үсөөн болоходо, хүршэнэртөө — Тюмениин, Томскын, Примориин, зүүн-хойтохи область, хизаарнуудта ошожо, хүбшэ тайгада һүжэрһэн түймэрые унтаргаалсажа ерээ һэмди. Тиин үнгэрэгшэ жэлэй дүнгөөр манай баазын коллектив түймэр унтараадаг СССР-эй баазануудай дундаһаа гурбадахи һуури эзэлээ бэлэйбди.

Байгша ондо байгаалиин жама ёһон ямар байха хаб, уридшалан хэлэхын аргагүй юм. Байгал шадарай хабар хододоо хубилжа байдаг һэн тула боролгон хара үүлэнһээ эхилээд, һалхи шуургаар элбэг байдаг шуу. Олон жэлнүүдэй дүй дүршэлһөө хаража үзэхэдэ, байгша оной апрелиин һүүл, май һаранuудта харюусалгатай хаһамнай эхилхээр ха. Тиимэһээ олон ажахын, автобазын хүдэлмэрилэгшэд ойдо гараһан галай аюул саг соонь сарахаар хэзээдэ бэлэн байха нангин уялгатай болоно.

В. КРИВОБОКОВ,
Забайкалиин авиабазын ниидэлгын албанай таһагые даагша.

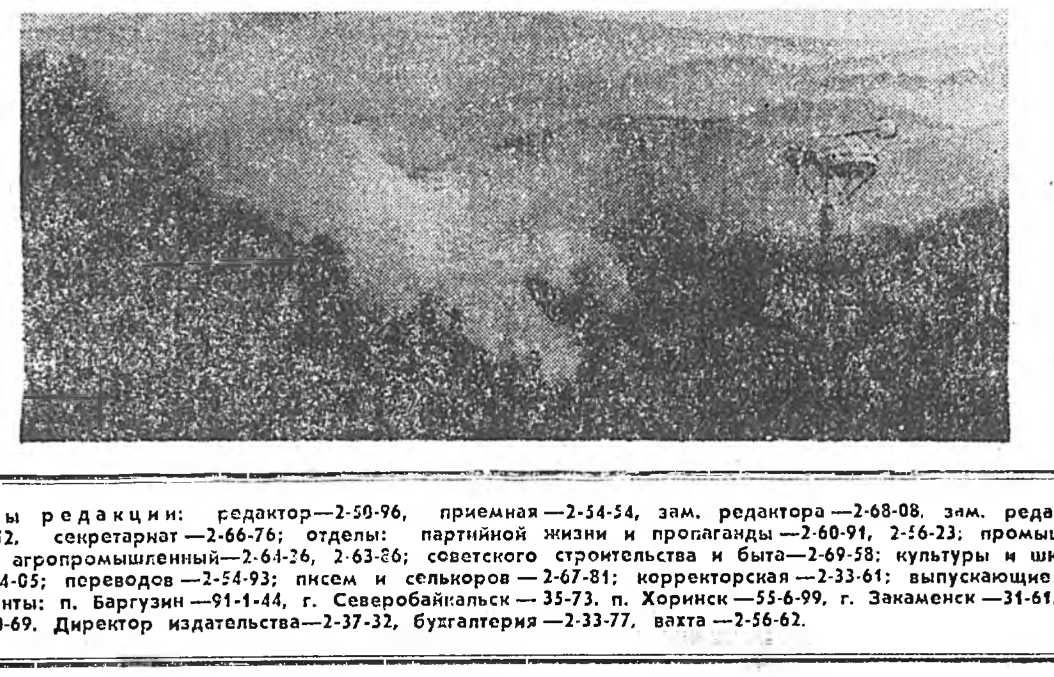

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛГЭ

ЗҮБ СЭГНЭЛТЭ ҮГТЭХЭ БЭЗЭ

Чехословакиин парламент ороной нэрые хубилгаха тушаа шиидхэбэри һаяхан абаба. Мүнөө энэ гүрэн Чехословакиин Федеративна Республика (чех вариантаар) Чехо-Словакиин Федеративна Республика (словак вариантаар) гээд нэрлэгдэхэ болонхой. Тиин ороной нэрэһээ «социалис» гэһэн үгэнь орхигдоһон байна. Ороной президент В. Гавел гэгшэ һаяхан үгэ хэлэхэдээ, «ямар нэгэн политическэ доктриные баримталдаг тухайгаа демократис гүрэн соносхохо эрхэгүй юм» гээд мэдүүлээ бэлэй.

Болгариин коммунис партиин дээдын хурал дээрэ БКП-е ондоогоор нэрлэдэг болохо тухай шиидхэбэри дэмжэгдэбэ гэһэн мэдээсэл Балкан хахад арал дээрэһээ абтаба. Мүнөө түс парти Болгариин социалис парти гэжэ нэрлэгдэдэг болобо.

Зүүн Европодо боложо байһан үйлэ хэрэгүүд оронуудай, мүн олохон партинуудай нэрэнүүдые хубилгалгада ехэ нүлөө үзүүлнэ.

Германиин социалис нэгэдэмэл парти Демократис социализмын парти гээд нэрлэгдэнэ. Румыниин Коммунис парти, багсаахада, тараагданхай. Венгриин социалис хүдэлмэришэдэй парти можонууд боложо хубааraад, ороной политическэ ажабайдалда нүлөө үзүүлнэгүй, ПОРП социал-демократическа парти болонхой.

Хото городуудай ба талмайнуудай, үйлсэнүүд ба метрополитенэй станцинуудай нэрэнүүд олоор һэлгэгдэнэ. Нэгэл мэдэхэдэ, нэрэнүүдынь һэлгэгдэшэһэн байдаг.

Бүхы юумые зэргэсүүлжэ үзэхэдэ, ойлгосотой болодог гээшэ аа даа. Бидэнэр ямар нэгэн үнинэй хотын анханай нэрые бусаахын түлөө удаан лэ саг хэрэгтэй гээшэ гэжэ хүлеэжэ һурашанхай зон аабзабибди гэхэдэ, алдуу болохогүй. Ушар юуб гэхэдэ, ямар нэгэн хотын нэрые һэлгэхэ гээшэ тон гаргаша ехэтэй, тиимэ түргэн бүтэшэхэ хэрэг бэшэ гэжэ дээдын тушаалтадай идхахада, этигэнэ ха юмбибди.

Тииһээ тиитэрээ Зүүн Европодо хото городуудай нэрэ тиимэшье олоор һэлгэгдээ бэшэ аа даа. Энэ ушарһаа гаргашаньшье бага ха юм. Теэд мүнөө үедэ боложо байһан хубилалтын удха шанарынь харгын зүг шэгые харуулһан шэнэ түхеэрэлгэнүүдые картанuудые болон почтын штемпельнүүдые бүтээлгэтэй жэшээмээр [illegible] даа.

Һүүлэй үедэ бии болгогдоһон [illegible] литическэ партинууд, нэгэдэлнүүд [illegible] хада оронние хүтэлбэрилжэ байһан [illegible] нис ба хүдэлмэришэдэй партинууд [illegible] толго хэнэ, «Дэлгүүр» гэһэн үгэ [illegible] гэһэн эпитет хэрэглэнгүйгөөр [illegible] эгээл ойлгосотой үгэнь боложо [illegible].

Урдань хада «ангиин дайсан [illegible]» лэгдэгшэд мүнөө үедэ политическэ [illegible] үзэл бодолые нэбтэрүүлгэдэ [illegible] пын гэр барилгада туһаламжа [illegible] мократизацилга ба хубилган [illegible] этигэнэ, экономикын талаар [illegible] дые үргэдхэхэ хэрэгые онсо [illegible].

Зүүн Европын зарим оронуудай [illegible] гогдоһон политическэ хүсэнүүд [illegible] рэнүүд туһалха бэзэ гээд найдан [illegible] энэньшье дэмыл ха. Ажал хэжэ [illegible] хэн миинтээр үгэхэ һэм. Энээниие [illegible] хэдэ, ГДР-тэ ажаһуугшад мүнөө [illegible] жо эхилэнхэй. Тэдэнэр ФРГ-тэй [illegible] лютно-финансова нэгэдэл байгуулха[illegible]тэй байгаа юм. Теэд зүүн маркын [illegible] найхяар һэлгэхэдээ 2:1 гэһэн [illegible] раалхабди гэжэ ФРГ-гэй түлөөлэгшэд [illegible] дүүлээ гээшэ.

Гэбэшье баруунай гүрэнүүд [illegible] подо ба Советскэ Союзда боложо [illegible] үйлэ хэрэгүүдые миил хараад [illegible]. Харин харилсаануудые үргэдхэхэ [illegible] зэнэд. Һаяхан Париж хотодо 42 [illegible] баадалгатайгаар, тэрэ тоодо СССР [illegible] но, һэльбэн шэнэдхэлгын ба хүгжэлтын Европын банк (ЕБРР) бии болгогдобо [illegible] капиталынь 12 миллиард доллар [illegible] дэл. Зүүн Европын оронуудай [illegible] тиие байгуулгада ба тэдэнэй [illegible] номикодо шэлжэн оролгодо туһалха [illegible] зорилго банк урдаа табина. Тиихэдэ [illegible] урьһаламжын хэмжээнэй 60 процент [illegible] биин секторые хүгжөөлгэдэ, харин [illegible] центнь гүрэнэй секторто үгтэхэ [illegible].

Зүүн Европын оронуудта боложо [illegible] үйлэ хэрэгүүд удха шанарайнгаа [illegible] гэн адли бэшэ. Саг жэлэй үнгэрэхэ[illegible] сэгнэлтэ үгтэхэ бэзэ. Экономикын [illegible] хэ, хүн зоной ажабайдалые һайжаруулха [illegible] уласхоорондын харилсаануудые [illegible] бэе бэеэ һайнаар ойлгодог болохо [illegible] зорилго эдэ оронуудта табигдаһан [illegible].

ХҮШЭР ХҮНДЭ БАЙДАЛ ТОХЁОЛДОНО

Байгша оной апрелиин 25-да Никарагуада ороной президентээр һаяхан һунгагдаһан, Виолета Барриос дэ Чаморро засаг түрые сандинистнуудһаа абаха юм. Теэд түс орондохи байдал тон хүндэ хүшэр гээд сандинис правительствын гадаадын хэрэгүүдэй министр Мигель Д'Эското тэмдэглэбэ. Эндэ контрас гэмтэй. Энэ оной мартын 23-да шэнэ президентын ба контрасой түлөөлэгшэдэй хоорондо баталагдаһан хэлсээнэй ёһоор апрелиин 20 болотор Гондурас ороной газар дайда дээрэ байрлаһан контрасууд буу зэбсэгээ хуряаха уялгатай байгаа юм. Теэд энэ уялгаяа тэдэнэр дүүргээгүй бшуу. Никарагуада буу зэбсэг тушааха «аюулгүйн зоно» ООН-ой хиналта доро байгуулагдаха ёһотой аад, тиимэ юумэ хэгдээгүй гэһэн шалтаг дурдаад, контрасой сэрэгэй хүсэнүүд Гондурастахи лагерьнуудаа орхижо, Никарагуагай газар дайдада нэбтэрэн ороһон байна. Эндэ 10 мянган сэрэгшэд тоологдоно.

Тиихэдээ тэдэнэрэй зариманиинь ороной шэнэ президентын тушаалаа эзэлһэнэй һүүлдэ буу зэбсэгээ тушаахабди, нүгөөдүүлынь «дүүрэн эрхэтэ демократиин» тогтоһон хойно иимэ юумэн хэгдэхэ юм гээд мэдүүлнэ. Ороной хойто департаментнуудаар контрасуудай сэрэгшэд сандинис арадай арминхидтай тэмсэл эхилээ юм .

Контрасуудай буу зэбсэгэй тушаахын түла «аюулгүйн 5 зоно» бии болгогдоо юм. Зоно бүхэниинь 500—600 дүрбэлжэн километр талмай эзэлнэ.

— Эдэ «аюулгүйн зононуудта [illegible] зорой туршада сугларха аргагүй [illegible]» —гээд контрасой сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэ Алехандро Асеведо [illegible] байна,—Гондураста байһан сэрэгшэд [illegible] зэбсэгээ хуряаха юм аа даа». Х[illegible]лэй мэдээгээр Гондураста үсөөхэн [illegible] шэд, тэдэнэй бүлэнэрэйхид, шархатаһан [illegible] үбшэлһэн хүнүүд лэ үлэнхэй. Эдэ [illegible] тэ контрасой түрүүшын бүлэгөөр [illegible] доол 260 хүн буу зэбсэгээ тушааһан [illegible].

Контрасой хүтэлбэрилэгшэд сандинис[illegible]дай армиин командна составые [illegible] сүлөөлхэ эрилтэ табина. Энээнии[illegible] зидентын кабинедтэ оруулагдаһан [illegible] лагдагшадай зариманиинь дэмжэжэ [illegible] Барриос де Чаморые «сандинис[illegible] үгэеэ ойлголсоһон» гээд гэмнэжэ [illegible] дэнь ороной президентын тушаал [illegible] байһан де Чаморро сандинистнуудые [illegible] бинедтээ оруулхагүй байһан тухай [illegible] носхоһон байха юм. Энээниие [illegible] түлөөлэгшэд дурагүйгөөр үгтэбэ [illegible].

Хэрбээ сандинистнуудай буу зэбсэг [illegible] ряагаагүй һаань, Никарагуада дайн [illegible] үргэлжэлүүлэгдэхэ гээд командование [illegible] мэдүүлбэ.

Гэбэшье хөөрэлдөөнүүд үргэлжэлнэ [illegible] дэлээр. Амгалан тайбан эрхэ бүри [illegible] сагые дамжуулха гээшэ алишье талада [illegible] долгоһоол дулдыдаха байна бшуу.

Александр [illegible]
Михаил [illegible]

ПРАВДА БУРЯТИИ
Мүнөөдэрэй номерто

Апрелиин 14-дэ СССР-эй Министрнүүдэй Совет «Эсэгэ ороноо Хамгаалгын Агуу ехэ дайнда совет арадай түйлаһан Илалтын 45 жэлэй ойе һайндэрлэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай» тогтоол баталан абаба. Түс тогтоол газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи хуудаһанай нээлтэ дээрэ «Илалтын 45 жэлэй ойдо» гэһэн гаршаг доро тунхаглагдаба.

Газетын мүнөөдэрэй номерой нэгэдэхи болон хоёрдохи хуудаһануудта Буряадай АССР-эй арбан хоёрдохи зарлалай Верховно Соведэй нэгэдэхи сессиин хоёрдохи үдэрэй заседани дээрэһээ бэшэгдэһэн тоосоон ниитэлэгдэбэ.

Республикын ажабайдал тухай тобшоор хөөрэһэн мэдээсэлнүүдэй суглуулбари номерой нэгэдэхи хуудаһанда байха.

Чернобыльско АЕС-эй аварһаа хохидогшодто туһа хүргэхэ зорилготойгоор «Чернобыль» гэһэн телемарофон үнгэргэгдэхэ тухай ТАСС-ай мэдээсэл мүн лэ номерто байха.

«Галуута нуурай дасан: үнгэрһэн болон мүнөө сагта» гэжэ гаршагтай Н. Петуновой статья номерто тунхаглагданхай. Түүхын удха шанартай барилганууд болон хүшөөнүүдые һэргээхэ хүдэлмэри республика соо ямараар эмидхэгдэжэ байһан тухай статья соо хөөрэнэ.

Сэнхир экран

ВТОРНИК, 24
НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 7.30—«120 минута». 9.35—«Друзья»— телевизионно баримтата фильм. 9.45 Хүгжэмтэ концерт. 10.10—«Два несовершенных человека» — уран һайханай фильм. 11.25—«Берегите тетю Шуру»— телевизионно баримтата фильм. 11.55—«Иимэ ушар болоо һэн...» 12.25— Хүүгэдтэ зорюулагдаһан дамжуулга (француз хэлэнэй хэшээлтэй). 13.25— Соносхолнууд. 13.30 — Время. 14.00— Уран зохёолой дамжуулга. 16.45—«Бжамий» гэжэ арадай хүгжэмэй ансамблиин концерт. 17.20—«Следствие и причины»— телевизионно баримтата фильм. 18.10— Дэлхэйн үхибүүд юун тухай дууланаб. 19.00—«Харгыгаар ябалгын аюулгүйе сахиха». 19.30— Время. 20.00—«Энээниие таанад хэжэ шадахат». 20.45—«9-дэхи студи». 21.45— СССР-эй гүрэнэй камерна оркестр наадаха. 22.00— Время. 22.30 — Шухала асуудалаар хөөрэлдөөн. 22.40— Ехэшүүлдэ зорюулагдаһан мультфильмнүүдэй премьерэ. 22.55—«Дуран ба хабар» — концерт. 23.20— Телевизионно һонинуудай албан.

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

МОСКВА. 9.00— Үглөөнэй гимнастика. 9.15— И. Д. Ситин. «Ном болгожо бэшэмээр ажабайдал». 9.35, 10.35— География. 8-дахи класс. [illegible] гэнтын аюул үсэ[illegible] 11.05 — Француз [illegible] ба 2-дохи жэлэй [illegible]та. 11.35, 12.35—[illegible] класс. Һэргээн [illegible] сагай искусство. [illegible] хэлэн. 13.05—«Ар[illegible]нии бодото нэрые [illegible] —«Граждан дайнай [illegible]» кор В. М. Думенко [illegible] визионно баримта[illegible] 13.45—«Странный [illegible]хи сери. 14.55—16[illegible]лалга. УЛААН-ҮДЭ [illegible] «Шэнэ номуудай [illegible] даар». 17.40—[illegible] һонин (буряадаар). [illegible]рэлдөөн». «Нии[illegible] албаниие» бай[illegible] 18.25—«Байгал» [illegible]тагта. 19.10—«Бай[illegible]» «Микрофон хүдэл[illegible]эй XXI съездын [illegible] уулзалга. 20.10—[illegible] МОСКВА. 20.15—[illegible]раараа». «НЛО. [illegible] айлшан». 3-дахи [illegible] 21.00—«Амгалан [illegible] гашуул!». 21.15—[illegible]га дуунууд. 21.[illegible] Верховно Соведэй [illegible]рэ. 23.45—«Белый [illegible]левизионно баримта[illegible] 00.05—«Веснянка»—[illegible]най хоорой концерт. Хоккей. Дэлхэйн [illegible] Швециин болон [illegible]луулагдамал командын наадаха. 2-дохи, 3-дахи [illegible]

Кино, театрнуудта

Театр оперы и балета
Энхэ-Булат батор — в 19.

Русский театр драмы
Игра в фанты — в 19-30.

«Дружба»
Я уже не боюсь — в 10, Псы — в 14, 16, 18, 19-40, Танцор Диско — в 11-30, 21-10.

«Прогресс»
Красный зал — Чаша терпения в 10, 11-50, 13-40, 15-30, 17-20, 19-10, 21, Зеленый зал — Короткое замыкание — в 9-40, 13-50, 21-30, Стеклянный лабиринт — в 11-40, 15-50, Мудрая царица [illegible] — в 18-10.

«Родина»
Шакалы — в 10, 12, [illegible] 20, 21-50.

«Октябрь»
Белый флюгер — [illegible] тыре мушкетера [illegible] 11-20, 15-30, 19-30, [illegible]тив Кардинала — [illegible]

«Эрдэм»
Принцесса-павлин — [illegible] 14-10, Мистер Инди[illegible] — в 11-30, 16, 18-[illegible]

Редактор Р. Б. ГАР[illegible]

НАШ АДРЕС: 670000, УЛАН-УДЭ ул. Каландаришвили, 23.

Телефоны редакции: редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни и пропаганды—2-60-91, 2-56-23; промышленности и строительства—2-61-35, агропромышленный—2-64-26, 2-63-86; советского строительства и быта—2-69-58; культуры и школ—2-60-21, 2-57-63; информации—2-34-05; переводов—2-54-93; писем и селькоров—2-67-81; корректорская—2-33-61; выпускающие—2-35-95; собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, г. Северобайкальск—35-73, п. Хоринск—55-6-99, г. Закаменск—31-61, п. Кырен—91-9-79, п. Агинское—3-40-69. Директор издательства—2-37-32, бухгалтерия—2-33-77, вахта—2-56-62.

Газета выходит 300 раз в год. Объем 2 п. л. Индекс подписки газеты 50901.

Газета отпечатана республиканской типографией Госкомиздата Бурятской АССР. Директор 2-40-45

Н-03427. Заказ № 95.